בעזרת השם יתברך

ספר

אֲשֶׁר הָיָה אֶל יוֹאֵל

דברות קודש וואס מיר האבן געהאט די זכיה צו הערן פונעם ראש ישיבה שליט"א, יום טוב סוכות, שנת תשפ"ב לפרט קטן, אין וויליאמסבורג יע"א.

ארויסגעגעבן דורך
"קרן הדפסה היכל הקודש"

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

בארא פארק

1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

בלומינגראוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

נדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

181 Huschke Rd.
Liberty, NY 12747

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די
הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

יוֹם טוֹב סוּכּוֹת, שְׁנַת תשפ״ב לִפְרָט קָטָן, אִיז דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ״א גֶעוֶוען אִין ווִילְיַאמְסְבּוּרְג יע״א. דֶעם עֶרְשְׁטְן טָאג יוֹם טוֹב אִינְדֶערְפְרִי נָאכְ'ן דַאוֶונֶען הָאט דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ״א גֶעגֶעבְן אַ הֶערְלִיכֶע שִׁיעוּר אִיבֶער דֶעם עִנְיָן פוּן זַיין קְלוּג אוּן נִישְׁט גֶערֶעכְט.

דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ״א הָאט אָנְגֶעהוֹיבְן:

דֶער הֵיילִיגֶער חִידָ״א הָאט מְתַקֵן גֶעוֶוען צוּ זָאגְן יֶעדֶע יוֹם טוֹב אַ תְּפִלָּה וָואס מֶען זָאל זָאגְן בִּשְׁעַת פְּתִיחַת הָאָרוֹן, עֶר הָאט גֶעמַאכְט יֶעדֶע יוֹם טוֹב אַ בַּאזוּנְדֶערֶע תְּפִלָּה, (עֶס אִיז גֶעדְרוּקְט אִין דִי סַאטְמַארֶ'ע סִדוּרִים, מוֹהֲרָא״שׁ הָאט עֶס אוֹיךְ אַרַיינְגֶעלֵייגְט אִין מַחְזוֹר 'עֵת רָצוֹן' לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה), עֶס אִיז הֶערְלִיכֶע יְהִי רָצוֹן'ס. בֶּעט מֶען דָארְט אוּם סוּכּוֹת דֶעם לָשׁוֹן: ״וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ מִשַּׁלְהוּבוֹי וּמִדִינוֹי דְצֶדֶק״, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל אוּנְז אָפְּהִיטְן פוּן דִי פֵייעֶר אוּן דִין פוּן 'צֶדֶק'.

שַׁבָּת דְרֵיי סְעוּדוֹת

אוּן אַזוֹי שְׁטֵייט אוֹיךְ אִין אִדְרָא זוּטָא[א] (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת הַאֲזִינוּ), רֶבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי הָאט עֵדוּת גֶעזָאגְט אוֹיף זִיךְ אִין דֶעם טָאג וָואס עֶר אִיז נִסְתַּלֵק גֶעוָוארְן, דְרֵיי זַאכְן, דִי עֶרְשְׁטֶע זַאךְ (שָׁם, דַף רפח:): ״אַסְהַדְנָא עָלַי לְכָל אִלֵין דְהָכָא, דְהָא מִן יוֹמָאי לָא בָטִילְנָא אִלֵין ג' סְעוּדָתֵי״, אִיךְ זָאג עֵדוּת אוֹיף מִיר אַז אִיךְ הָאבּ קֵיינְמָאל נִישְׁט פַארְפֶעלְט צוּ עֶסְן אוּם שַׁבָּת דְרֵיי סְעוּדוֹת, [דִי סְפָרִים פְרֶעגְן שׁוֹין, ווִי אַזוֹי קֶען זַיין אַז אִין גַאנְץ לֶעבְּן הָאט עֶר יֶעדֶע וָואךְ שַׁבָּת גֶעגֶעסְן דְרֵיי סְעוּדוֹת, עֶר אִיז דָאךְ גֶעוֶוען

[א] דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ״א הָאט צוּגֶעלֵייגְט: אַ אִינְגֶערְמַאן הָאט מִיר פְרִיעֶר גֶעזָאגְט עֶר הָאט נָאךְ קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעעֶנְדִיגְט 'אִדְרָא', דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעלֶערְנְט אָן אַ שִׁיעוּר מָאל אִדְרָא, סֵיי אִדְרָא רַבָּא אוּן סֵיי אִדְרָא זוּטָא, דַארְפְן מִיר זֶען צוּ עֶנְדִיגְן כָאטְשׁ אֵיין מָאל דֶעם אִדְרָא.

בַּאהַאלְטְן אִין דִי מַעֲרָה פַאר דְרַייצְן יָאר, אוּן דָארְט אִיז נִישְׁט גֶעוֶועזְן קַיין חַלָה, נָאר אַ בָּאקְסֶער בּוֹים, אוּן אוֹיף בָּאקְסֶער קֶען מֶען נִישְׁט יוֹצֵא זַיין סְעוּדוֹת שַׁבָּת. הָאבּ אִיךְ גֶעזֶען אַ תֵּירוּץ, אַז יֶעדְן שַׁבָּת אִיז דֶער בָּאקְסֶער בּוֹים גֶעוָוארְן אַ טֵייטְלְבּוֹים (סֵפֶר מֶדְרַשׁ תַּלְפִּיּוֹת, אוֹת חֵית, עֲנַף חָרוּב), אוּן אוֹיף טֵייטְלֶען אִיז דָא אַ שִׁיטָה אַז מֶען קֶען יוֹצֵא זַיין סְעוּדוֹת שַׁבָּת (עַיֵּין פְּרִי מְגָדִים, אֵשֶׁל אַבְרָהָם, אוֹרַח חַיִּים, סִימָן רעג, סְעִיף קָטָן יא), וַוייל טֵייטְלֶען זֶעטִיגְט (עַיֵּין מָגֵן אַבְרָהָם אוֹרַח חַיִּים, סִימָן רח, סְעִיף קָטָן כה)].

אַוֶועקְגֵיין פוּן דִי וֶועלְט

דִי צְוֵוייטֶע זַאךְ (שָׁם, דַף רצא:): "אַסְהֲדְנָא עָלַי. דְכָל יוֹמִין דְקָאֵימְנָא, תָּאִיבְנָא לְמֶחֱמֵי יוֹמָא דָא", אִיךְ זָאג עֵדוּת אוֹיף מִיר אַז מַיין גַאנְץ לֶעבְּן הָאבּ אִיךְ גֶעוַוארְט אוֹיף דֶעם טָאג וָואס אִיךְ וֶועל אַוֶועקְגֵיין פוּן דִי וֶועלְט.

דִי פֵּייעֶר אוּן דִין פוּן 'צֶדֶק'

דִי דְרִיטֶע זַאךְ (שָׁם, דַף רצב.): "אַסְהֲדְנָא עָלַי, דְכָל יוֹמָאי הֲוֵינָא מִצְטַעֵר עַל עָלְמָא, דְלָא יֶעֱרַע בְּדִינוֹי דְצֶדֶק, וְלָא יוֹקִיד עָלְמָא בְּשַׁלְהוּבוֹי", אִיךְ זָאג עֵדוּת אוֹיף מִיר אַז מַיין גַאנְץ לֶעבְּן הָאבּ אִיךְ זִיךְ מִצְטַעֵר גֶעוֶועזְן, דִי וֶועלְט זָאל נִישְׁט פַארְבְּרֶענְט וֶוערְן דוּרְךְ דִי פֵּייעֶר אוּן דִין פוּן 'צֶדֶק'.

'צֶדֶק' - מֵיינְט גֶערֶעכְט

עֶס אִיז זִיכֶער דָא הוֹיכֶע סוֹדוֹת וָואס דָאס פֵייעֶר אוּן דִין פוּן 'צֶדֶק' בַּאדֵייט, אָבֶּער מוֹהֲרָא"ש הָאט אוּנְז גֶעלֶערְנְט, אוֹיסֶער דִי אַלֶע הוֹיכֶע סוֹדוֹת זָאל מֶען זוּכְן וָואס מֶען קֶען נֶעמֶען אִין הַאנְט, וָואס דָאס קֶען מֵיינֶען פַאר מִיר, אַ זַאךְ וָואס אִיךְ קֶען נִיצְן אִין לֶעבְּן[ב]. הָאבּ אִיךְ

[ב] דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א הָאט צוּגֶעלֵייגְט: אַ אִינְגֶערְמַאן הָאט מִיר דֶערְצֵיילְט, עֶר הָאט גֶעטְרָאפְן זַיין שְׁוָואגֶער רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִין אוּמַאן, פְרֶעגְט עֶר אִים: "וואוּ הָאסְטוּ גֶעדַאוֶועְנְט?" עֶנְטְפֶערְט עֶר: "בַּיי ... אִיךְ בִּין גֶעגַאנְגֶען צוּם 'צַדִיק הָאֱמֶת'"; אִינְטֶערֶעסַאנְט, גֶעבְּרֶענְגְט קַיין אוּמַאן הָאט אִים אַ תַּלְמִיד הֵיכַל הַקוֹדֶשׁ, אָבֶּער גֵיין גֵייט עֶר צוּ יֶענֶעם וַוייל

גֶעטְרַאכְט אַ פָּשׁוּטְ'עֶ פְּשַׁט וָואס מִיר קֶענֶען פַארְשְׁטֵיין, 'צֶדֶק' – מֵיינְט גֶערֶעכְט, אַ מֶענְטְשׁ וָואס זוּכְט צוּ זַיין גֶערֶעכְט, מִיט זַיין וַוייבּ, מִיט זַיינֶע שְׁכֵנִים, מִיט זַיינֶע עֶלְטֶערְן, מִיט זַיין מִשְׁפָּחָה, אַזַא מֶענְטְשׁ וֶוערְט פָּשׁוּט פַארְבְּרֶענְט; עֶר רֶעדְט שׁוֹין נִישְׁט מִיט טַאטֶע מַאמֶע אַ לַאנְגֶע צַייט וַוייל עֶר אִיז גֶערֶעכְט...

זַיי קְלוּג, נִישְׁט גֶערֶעכְט

מוֹהֲרָא"שׁ פְלֶעגְט שְׁטֶענְדִיג חַזֶר'ן מִיט אוּנְז דֶעם וָוארְט: "זַיי קְלוּג, נִישְׁט גֶערֶעכְט"; דָאס אִיז דֶער סוֹד פוּן הַצְלָחָה – נִישְׁט זוּכְן צוּ זַיין גֶערֶעכְט נָאר זוּכְן וואו מֶען קֶען זַיין קְלוּג. אַלֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען און מַחֲלֹקֶת הֵייבְּט זִיךְ אָן וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ זוּכְט צוּ זַיין גֶערֶעכְט. דָאס הָאט רֶבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי זָאגְט אִין טָאג פוּן זַיין הִסְתַּלְּקוּת: אִיךְ זָאג עֵדוּת אוֹיף מִיר אַז מַיין גַאנְץ לֶעבְּן הָאבּ אִיךְ זִיךְ אַכְטוּנְג גֶעגֶעבְּן אִיךְ זָאל נִישְׁט אַרַיינְפַאלְן אִין דִי זַאךְ פוּן 'צֶדֶק', אִיךְ הָאבּ קֵיינְמָאל נִישְׁט פְּרוּבִּירְט צוּ זַיין גֶערֶעכְט.

דָאס בֶּעטְן מִיר בַּיי פְּתִיחַת הָאָרוֹן: "הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער הֶעלְף מִיר אִיךְ זָאל נִישְׁט זוּכְן צוּ זַיין גֶערֶעכְט, הֶעלְף מִיר אִיךְ זָאל גָארְנִישְׁט וֶועלְן, אִיךְ וִויל זַיין בָּטֵל וּמְבוּטָל צוּ דִיךְ אֵייבֶּערְשְׁטֶער, אִיךְ זָאל זַיין צוּפְרִידְן וִוי אַזוֹי עֶס אִיז".

אַרוּמְגֶענוּמֶען מִיטְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן

דָאס קֶען מֶען זוֹכֶה זַיין סוּכּוֹת וֶוען מֶען זִיצְט אִין דִי סוּכָּה, מֶען אִיז אִינְגַאנְצְן אַרוּמְגֶענוּמֶען מִיטְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, בֶּעט מֶען דָארְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אִינְגַאנְצְן בָּטֵל וּמְבוּטָל צוּ אִים,

....

יֶענֶער אִיז 'צַדִיק הָאֱמֶת'... וָואס הָאט דָאס מִיט דִיר? עֶר קֶען דִיר עֶפֶּעס גֶעבְּן אִין לֶעבְּן? עֶר קֶען דִיר גֶעבְּן אַ פֶּרֶק מִשְׁנַיוֹת? עֶר קֶען דִיר מַאכְן אָנְהֵייבְּן מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין?!

מֶען זָאל גְלֵייבְּן אַז קַיין שׁוּם זַאךְ פַּאסִירְט נִישְׁט אַלֵיינְס, אֲפִילוּ אַ בְּלֶעטְל וָואס פַאלְט אַרָאפּ פון בּוֹים אִיז אוֹיךְ פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דֶערְפַאר אִיז נִישְׁט שַׁיָיךְ זִיךְ צוּ קְרִיגְן מִיט אַנְדֶערֶע.

אֱמוּנָה אִיז דְבֵיקוּת

און דָאס אִיז דִי הֶעכְסְטֶע מַדְרֵיגָה צוּ וָואס אַ אִיד קֶען צוקוּמֶען אוֹיף דֶער וֶועלְט, עֶר זָאל זַיין דָבוּק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן. וָואס מֵיינְט דְבֵקוּת בַּה׳? דֶער הֵיילִיגֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ זָאגְט: ״אֱמוּנָה אִיז דְבֵיקוּת״, אַ מֶענְטְשׁ וָואס נֶעמְט אַרַיין דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִין זִיךְ, עֶר גְלֵייבְּט אַז אַלֶעס אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטְן, און אַלֶעס וָואס עֶר גֵייט אַרִיבֶּער אִיז אוֹיךְ פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן - אִיז עֶר דָבוּק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

חֵדֶר מְיֻחָד

אֵיינֶער אִיז אַמָאל גֶעקוּמֶען צוּם רֶבִּי׳ן זִיךְ אוֹיסְרֶעדְן אַז עֶר הָאט נִישְׁט קַיין חֵדֶר מְיֻחָד און דֶער רֶבִּי זָאגְט מֶען זָאל הָאבְּן אַ חֵדֶר מְיֻחָד פַאר הִתְבּוֹדְדוּת, הָאט אִים דֶער רֶבִּי גֶעזָאגְט: אוּנְטֶערְ׳ן טַלִית אִיז אוֹיךְ אַ חֵדֶר מְיֻחָד, מֶען דֶעקְט זִיךְ אִיבֶּער דָאס פָּנִים מִיטְ׳ן טַלִית און מֶען רֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן (עַיֵּין שִׂיחוֹת הָרַ״ן, סִימָן ערה).

בִּילְיָאן דָאלֶער - מִיט אַ בֵּי״ת...

מֶענְטְשְׁן טְרַאכְטְן ׳וֶוען אִיךְ וֶועל הָאבְּן מִילְיָאן דָאלֶער, וֶועל אִיךְ זִיךְ בּוֹיעֶן אַ הוֹיז מִיט אַ בַּאזוּנְדֶערֶע שְׁטָאק אַלְס חֵדֶר מְיֻחָד און דַאן וֶועל אִיךְ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן׳. גֶעלְט אִיז אַ מוֹרָא׳דִיגֶע דִמְיוֹן, גֶעלְט אִיז אַ מוֹרָא׳דִיגֶע תַּאֲוָה, וִויפִיל מֶען הָאט דֶערְפוּן אִיז מֶען נִישְׁט צוּפְרִידְן, אַ פָּשׁוּטְ׳ער מֶענְטְשׁ וִויל נָאר מִילְיָאן דָאלֶער, אֵיינְמָאל עֶר הָאט שׁוֹין מִילְיָאן דָאלֶער דַארְף עֶר נָאךְ מִילְיָאנֶען דָאלַארְן, אֵיינְמָאל עֶר הָאט שׁוֹין מִילְיָאנֶען דָאלַארְן דַארְף עֶר נָאךְ בִּיז בִּילְיָאן דָאלֶער... דֶעם פַארְגַאנְגֶענֶעם

עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּיי פִּדְיוֹן נֶפֶשׁ הָאט מִיר אֵיינֶער גֶעבֶּעטְן אַ בְּרָכָה, עֶר זָאל דָאס יָאר אָנְקוּמֶען צוּ בִּילְיָאן דָאלֶער - מִיט אַ בֵּי״ת, נִישְׁט מִיט אַ מֶ״ם... זֶעט מֶען וִוי גֶעלְט מַאכְט מַמָּשׁ מְשׁוּגָע אַ מֶענְטְשׁ.

ד׳ מִינִים - הִתְבּוֹדְדוּת אִין פֶּעלְד...

הָאבּ אִיךְ גֶעהֶערְט פוּן אַ בְּרֶסְלֶבְ׳עֶר חָסִיד, וֶוען מֶען שְׁטֵייט בַּיים דַאוֶוענֶען מִיט דִי ד׳ מִינִים אִין דִי הַאנְט קֶעגְן דָאס פָּנִים, אוּן מֶען פָאלְגְט דֶעם רֶבִּי׳ן מֶען דֶעקְט זִיךְ צוּ מִיט דִי טַלִית, קֶען מֶען נָאר זֶען דִי ד׳ מִינִים, אִיז מֶען שׁוֹין אוֹיךְ יוֹצֵא דִי שִׂיחָה פוּן מַאכְן הִתְבּוֹדְדוּת אִין פֶעלְד, וַוייל מֶען זֶעט גָארְנִישְׁט אַרוֹיס פוּנֶעם טַלִית, נָאר אַ פֶעלְד, דֶער לוּלָב אִיז אַ צְוַוייג, דִי בְּלֶעטֶער זֶענֶען דִי הֲדַסִים אוּן עֲרָבוֹת, אוּן דֶער אֶתְרוֹג אִיז דִי פְּרוּכְט.

אַז מִיר וֶועלְן פָּאלְגְן דֶעם רֶבִּי׳ן, אוּן נִישְׁט זוּכְן צוּ זַיין גֶערֶעכְט, וֶועלְן מִיר הָאבְּן אַ שֵׁיינֶע לֶעבְּן, אָמֵן.

יוֹם טוֹב סוּכּוֹת, שְׁנַת תשפ״ב לִפְרַט קָטָן, אִיז דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ״א גֶעוֶוען אִין ווִילְיַאמְסְבּוּרְג יע״א. דֶעם צְוֵייטְן טָאג יוֹם טוֹב אִינְדֶערְפְרִי נָאכְ׳ן דַאוֶוענֶען הָאט דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ״א גֶעגֶעבְן אַ הֶערְלִיכֶע שִׁיעוּר אִיבֶּער דֶעם עִנְיָן פוּן קוּקְן גוּט אוֹיף מֶענְטְשְׁן.

דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ״א הָאט אָנְגֶעהוֹיבְן:

דֶער רֶבִּי זָאגְט (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, רְפוּאָה חֵלֶק ב׳, סִימָן ד) : ״**הִסְתַּכְּלוּת עַל אֶתְרוֹג הוּא רְפוּאָה לִכְאֵב עֵינַיִם**״, קוּקְן אוֹיפְ׳ן אֶתְרוֹג אִיז אַ רְפוּאָה פַאר אוֹיגְן וֵוייטָאג. מוֹהֲרָא״שׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה זָאגְט, דָאס גֵייט אַרוֹיף סֵיי בְּרוּחָנִיּוּת אוּן סֵיי בְּגַשְׁמִיּוּת ; בְּגַשְׁמִיּוּת, אוֹיב אֵיינֶעם טוּט וֵויי דִי אוֹיגְן זָאל עֶר קוּקְן אוֹיפְ׳ן אֶתְרוֹג אוּן עֶס וֶועט זִיךְ אוֹיסְהֵיילְן. בְּרוּחָנִיּוּת, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זֶעט אַז עֶר קֶען זִיךְ נִישְׁט הִיטְן דִי אוֹיגְן, עֶר מוּז קוּקְן אוֹיף זַאכְן וָואס מֶען טָאר נִישְׁט, זָאל עֶר קוּקְן אוֹיפְ׳ן אֶתְרוֹג אוּן עֶר וֶועט הָאבְן אַ רְפוּאָה. מִיט דִי אֶתְרוֹג אִין הַאנְט אִיז דִי רִיכְטִיגֶע צַייט צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל שׁוֹין הָאבְן אַ גַאנְצֶע רְפוּאָה אוֹיף דִי אוֹיגְן.

גוּטֶע אוֹיגְן

מֶען קֶען צוּלֵייגְן, וָואס נָאךְ הֵייסְט אַ רְפוּאָה פַאר אוֹיגְן וֵוייטָאג ; דֶער מֶענְטְשׁ זָאל בַּאקוּמֶען ׳גוּטֶע אוֹיגְן׳, עֶר זָאל אָנְהֵייבְן קוּקְן גוּט אוֹיף מֶענְטְשְׁן, עֶר זָאל פַארְגִינֶען אַ צְוֵייטְן. אַזוֹי ווִי מוֹהֲרָא״שׁ בְּרֶענְגְט (פְּעוּלַּת הַצַּדִּיק, סִימָנִים תקכז, תקכח) דִי מַעֲשֶׂה וָואס הָאט פַּאסִירְט אִין טָאג פוּן דֶעם רֶבִּי׳נְס טָאכְטֶערְ׳ס חֲתוּנָה, אַז דֶער מְחוּתָּן רֶבִּי אַרְיֵה לֵייבּוּשׁ פוּן וָואלְטְשִׁיסְק הָאט בַּאקוּמֶען אַן הִתְעוֹרְרוּת פַאר דִי חוּפָּה, אִיז עֶר גֶעקוּמֶען צוּם רֶבִּי׳ן זִיךְ מַזְכִּיר זַיין, עֶר הָאט גֶעבֶּעטְן דֶעם רֶבִּי׳ן : ״הָאט מִיר אִינְזִינֶען בַּיי דִי חוּפָּה, אִיךְ הָאבּ שְׁלֶעכְטֶע אוֹיגְן, אִיךְ פַארְגִין נִישְׁט אַ צְוֵייטְן וְכוּ׳״, הָאט אִים דֶער רֶבִּי גֶעזָאגְט : ״אִיךְ וֵוייס אַז דוּ הָאסְט שְׁלֶעכְטֶע אוֹיגְן, וַוייל וֶוען דוּ זָאלְסְט וֶוען הָאבְן גוּטֶע אוֹיגְן וָואלְסְטוּ

גֶעפָארְן צוּ מַאכְן דִי חֲתוּנָה בַּיי מִיר, נִישְׁט אִיךְ זָאל פָארְן צוּ דִיר״[ג].

אִיךְ טוֹיג צוּ גָארְנִישְׁט...

אָבֶער כְּדֵי צוּ קֶענֶען זֶען גוּטְס בַּיי אַנְדֶערֶע דַארְף מֶען אָנְהֵייבְּן צוּ קוּקְן גוּט אוֹיף זִיךְ אַלֵיינְס, אַזוֹי ווִי מוֹהֲרָא״ש בְּרֶענְגְט אַסַאךְ מָאל אִין אֲשֶׁר בַּנַחַל דִי מַעֲשֶׂה, אַז רֶבִּי נָתָן הָאט אַמָאל גֶעטְרָאפְן זַיין חַבֵר ר׳ מֵאִיר טֶעפְּלִיקֶער, וֶועמֶען עֶר הָאט שׁוֹין נִישְׁט גֶעזֶען פַאר זֵייעֶר אַ לַאנְגֶע צַייט, רֶבִּי נָתָן הָאט אִים גֶעגֶעבְּן שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם, אוּן פְרֶעגְט אִים: ״וָואס מַאכְט יֶענֶער מֶענְטְשׁ וָואס וואוֹינְט אִין דַיין שְׁטָאט?״ עֶנְטְפֶערט ר׳ מֵאִיר: ״עֶר טוֹיגְט צוּ גָארְנִישְׁט״, פְרֶעגְט רֶבִּי נָתָן וַוייטֶער: ״אוּן וָואס מַאכְט יֶענֶער חַבֵר?״ עֶנְטְפֶערְט עֶר וַוייטֶער: ״עֶר טוֹיגְט צוּ גָארְנִישְׁט״, אַזוֹי הָאט יֶענֶער חַבֵר אַוֶועקְגֶעמַאכְט יֶעדְן אֵיינֶעם אוֹיף וֶועמֶען רֶבִּי נָתָן הָאט אִים גֶעפְרֶעגְט, רֶבִּי נָתָן וואוּנְדֶערְט זִיךְ וָואס הָאט פַּאסִירְט מִיט דִי אַלֶע מֶענְטְשְׁן אַז אַלֶע טוֹיגְן מֶער גָארְנִישְׁט... פְּרֶעגְט אִים רֶבִּי נָתָן: ״אוּן וָואס מַאכְסְטוּ?״ עֶנְטְפֶערְט ר׳ מֵאִיר מִיט אַ צֶעבְּרָאכְנְקֵייט: ״וָואס זָאל אִיךְ שׁוֹין זָאגְן, אִיךְ טוֹיג צוּ גָארְנִישְׁט״, זָאגְט אִים רֶבִּי נָתָן: ״יֶעצְט פַארְשְׁטֵיי אִיךְ שׁוֹין פַארְוָואס דוּ זֶעסְט נִישְׁט קַיין גוּטְס אִין אַנְדֶערֶע, וַוייל דוּ אַלֵיינְס בִּיסְט זֵייעֶר צֶעבְּרָאכְן, דֶערְפַאר זֶעסְטוּ אִין יֶעדְן שְׁלֶעכְטְס, אַז דוּ וֶועסְט אָנְהֵייבְּן צוּ זֶען דָאס גוּטְס פוּן דִיר – וֶועסְטוּ שׁוֹין אוֹיךְ זֶען דָאס גוּטְס פוּן אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן״.

דָאס אִיז יֶענֶעמְ׳ס פְּרָאבְּלֶעם

אִיךְ זָאג אַלְץ פַאר דִי מֵפִיצִים, וֶוען אֵיינֶער שְׁרֵייט אוֹיף דִיר, וֶוען

....

[ג] אוֹיךְ בִּשְׁעַתְ׳ן מִצְוָה טַאנְץ הָאט דֶער רֶבִּי גֶעוָואלְט טַאנְצְן מִיט זַיין טָאכְטֶער דִי כַּלָה, אַזוֹי ווִי עֶס אִיז דִי סֵדֶר אַז דִי טַאטֶע פוּן דִי כַּלָה כַאפְּט אָן דִי כַּלָה׳ס הֶענְט בִּשְׁעַתְ׳ן טַאנְצְן, אוּן דֶער מְחוּתָּן הָאט נִישְׁט גֶעלָאזְט, עֶר הָאט גֶעזָאגְט אַז עֶס פַּאסְט נִישְׁט... אוּן צוּלִיבּ דֶעם וַוייל זִי הָאט פּוֹגֵם גֶעוֶוען אִין רֶבִּי׳נְס כָּבוֹד הָאט זִי נִישְׁט גֶעהַאט קַיין קִינְדֶער.

אֵיינֶער אִיז דִיר מְבַזֶה, הָאט דָאס גָארְנִישְׁט צוטוּן מִיט דִיר, עֶס אִיז נִישְׁט דַיין פְּרָאבְּלֶעם, דָאס אִיז יֶענֶעמְ׳ס פְּרָאבְּלֶעם, יֶענֶער קוּקְט שְׁלֶעכְט אוֹיף מֶענְטְשְׁן, אוּן יֶענֶער רֶעדְט שְׁלֶעכְטְס אוֹיף מֶענְטְשְׁן.

בָּרוּךְ הַשֵּׁם אִיךְ הִיט שַׁבָּת

ווִי אַזוֹי קֶען מֶען זֶען דָאס גוּטְס פוּן זִיךְ, אַז מֶען פְרֵיידְט זִיךְ מִיט יֶעדֶע גוּטֶע זַאךְ וָואס מֶען טוּט פַאר׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, מֶען דַאנְקְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן: ״בָּרוּךְ הַשֵּׁם אִיךְ שָׁאקְל דִי ד׳ מִינִים״, ״בָּרוּךְ הַשֵּׁם אִיךְ הִיט שַׁבָּת אוּן יוֹם טוֹב״. אִיךְ וואוֹין בַּיי דִי עֶק פוּן ווִילְיַאמְסְבּוּרְג, שַׁבָּת אוּן יוֹם טוֹב וֶוען אִיךְ גֵיי אִין גַאס אוּן אִיךְ זֶע גוֹיִם הֵייבּ אִיךְ גְלַייךְ אוֹיף מַיינֶע אוֹיגְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן אִיךְ זָאג פַאר׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן: ״יְיַשֵּׁר כֹּחַ אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַז אִיךְ בִּין אַ אִיד אוּן נִישְׁט אַ גוֹי, בָּרוּךְ הַשֵּׁם אִיךְ הִיט שַׁבָּת אוּן יוֹם טוֹב״.

פוּן דִיר קֶען מֶען מַאכְן אַ סוּכָּה!

מוֹהֲרָא״ש זָאגְט, פוּן וָואס מַאכְט מֶען אַ סוּכָּה? וֶועלְכֶע סְכָךְ אִיז כָּשֵׁר פַאר אַ סוּכָּה? פוּן אָפְּפַאל פוּן תְּבוּאָה, שְׁמוּץ וָואס מֶען וַוארְפְט אַוֶועק אִין דִי מִיסְט, אַזוֹי ווִי דִי גְמָרָא זָאגְט (סוּכָּה יב.), אַז אַ מֶענְטְשׁ וֶועט צוּדֶעקְן זַיין סוּכָּה מִיט וֵוייץ, אַז אַ מֶענְטְשׁ וֶועט צוּדֶעקְן זַיין סוּכָּה מִיט טְרוֹיבְּן – אִיז דִי סוּכָּה פָּסוּל, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער ווִיל מֶען זָאל דַוְקָא לֵייגְן ׳פְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב׳, שָׁאלַאכְטְס אוּן אָפְּפַאל פוּן תְּבוּאָה, אוּנְז צוּ וַוייזְן דֶער מֶענְטְשׁ טְרַאכְט ׳אִיךְ בִּין גָארְנִישְׁט וֶוערְד׳, ׳אִיךְ בִּין אָפְּפַאל׳, זָאגְט מֶען אִים: ״פוּן דִיר קֶען מֶען מַאכְן אַ סוּכָּה!״ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעמַאכְט אַ שֵׁיינֶע מִצְוָה פוּן דֶעם, מֶען זָאל זִיצְן אַכְט טֶעג אִין אַ סוּכָּה וָואס מֶען דֶעקְט צוּ מִיט אָפְּפַאל, צוּ וַוייזְן אֲפִילוּ אַזַא שְׁוַואכֶע מֶענְטְשׁ הָאט אוֹיךְ גוּטֶע זַאכְן מִיט וָואס עֶר דַארְף זִיךְ פְרֵייעֶן.

אַלֶע אִידְן אִין אֵיין סוּכָּה

אוֹיפְ׳ן פָּסוּק (וַיִּקְרָא כג, מב): ״**כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת**״, זָאגְן דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים (סוּכָּה כז:): ״**מְלַמֵּד שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל רְאוּיִם לֵישֵׁב בְּסֻכָּה אַחַת**״, פוּן דֶעם פָּסוּק זֶעט מֶען אַז אַלֶע אִידְן קֶענֶען זִיצְן אִין אֵיין סוּכָּה. אַלֶע אִידְן מֵיינְט דָאךְ אַלֶע סָארְט מֶענְטְשְׁן וָואס זֶענֶען פַארְהַאן, דִי עֶרְלִיכֶע אִידְן, דִי חָשׁוּבְ׳עֶ אִידְן, דִי שְׁוַואכֶע אִידְן, לִכְאוֹרָה וִוי אַזוֹי קֶענֶען אַלֶע סָארְט אִידְן זִיצְן אִין אֵיין סוּכָּה, מֶען וָואלְט דָאךְ גֶעדַארְפְט מַאכְן בַּאזוּנְדֶערֶע סוּכּוֹת, בַּאזוּנְדֶער פַאר דִי חָשׁוּבְ׳עֶ אִידְן, בַּאזוּנְדֶער פַאר דִי שְׁוַואכֶע אִידְן? נָאר פוּן דֶעם זֶעט מֶען אַז סוּכּוֹת אִיז דִי צַייט וָואס מֶען קֶען בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ אַחְדוּת, מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ זֶען דָאס גוּטְס פוּן יֶעדְן אִיד, אַז אַלֶע אִידְן זָאל טַאקֶע קֶענֶען זִיצְן אִין אֵיין סוּכָּה.

דֶערְפַאר בִּשְׁעַת מֶען הַאלְט דִי אֶתְרוֹג אִין הַאנְט אִיז דִי רִיכְטִיגֶע צַייט צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל שׁוֹין הָאבְן אַ גַאנְצֶע רְפוּאָה אוֹיף דִי אוֹיגְן, מֶען זָאל אָנְהֵייבְן קוּקְן גוּט אוֹיף דִי וַוייבּ, אוֹיף דִי קִינְדֶער, אוֹיף דִי שְׁכֵנִים, אוֹיף טַאטֶע מַאמֶע, אוֹיף שְׁוֶוער אוּן שְׁוִויגֶער, אוֹיף חֲבֵרִים א.א.וו.

אַז מֶען קוּקְט מִיט אַ גוּטֶע אוֹיג אוֹיף אַנְדֶערֶע הָאט מֶען אַ צוּפְרִידֶענֶע רוּאִיגֶע לֶעבְן, אוּן פַארְקֶערְט, אַלֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען הֵייבְּט זִיךְ אָן אַז מֶען קוּקְט שְׁלֶעכְט אוֹיף אַנְדֶערֶע, מֶען פַארְגִינְט נִישְׁט אַנְדֶערֶע.

דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל הֶעלְפְן מִיר זָאלְן פָאלְגְן דֶעם רֶבִּי׳ן, וֶועלְן מִיר הָאבְן אַ שֵׁיינֶע לֶעבְן, אָמֵן.

שַׁבָּת קוֹדֶשׁ חוֹל הַמּוֹעֵד סוּכּוֹת, שְׁנַת תשפ"ב לִפְרַט קָטָן, אִיז דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א גֶעוֶוען אִין שְׁטֶעטְל, קִרְיַת בְּרֶסְלֶב - לִיבֶּערְטִי יע"א. אִינְדֶערְפְרִי נָאכְ'ן דַאוֶוענֶען בַּיים קִידוּשָׁא רַבָּא הָאט דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א גֶעגֶעבְּן אַ הֶערְלִיכֶע שִׁיעוּר אִיבֶּער דֶעם עִנְיָן פוּן זוכְן דָאס גוּטְס פוּן זִיךְ אוּן אַנְדֶערֶע.

דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן:

מִיר הָאבְּן הַיינְט גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן בַּיי דִי הוֹשַׁעְנוֹת (אוֹם נְצוּרָה), [דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א הָאט אוֹיסְגֶערֶעכְנְט אַ טֵייל פוּן זֵיי]: "גּוֹמֶרֶת הִלְכוֹת שַׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס לֶערְנֶען הִלְכוֹת שַׁבָּת, "הַקּוֹבַעַת אַלְפַּיִם תְּחוּם שַׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס גֵייעֶן נִישְׁט אַרוֹיס פוּן דֶעם תְּחוּם שַׁבָּת, "יוֹשֶׁבֶת וּמַמְתֶּנֶת עַד כְּלוֹת שַׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס וַוארְטְן שׁוֹין אַז דֶער שַׁבָּת זָאל זִיךְ עֶנְדִיגְן, "לְבוּשׁ וּכְסוּת מְחַלֶּפֶת בַּשַּׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס טוּעֶן זִיךְ אִיבֶּערְטוֹישְׁן רֵיינֶע שֵׁיינֶע קְלֵיידֶער לְכָבוֹד שַׁבָּת, "מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה מְכִינָה לַשַּׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס גְרֵייטְן אָן עֶסְן אוּן טְרִינְקֶען לְכָבוֹד שַׁבָּת, "נוֹעַם מְגָדִים מַנְעֶמֶת לַשַּׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס מַאכְן אַנְגֶענֶעם דֶעם שַׁבָּת מִיט גוּטֶע זִיסֶע נַאשׁ, "סְעוּדוֹת שָׁלֹשׁ מְקַיֶּמֶת בַּשַּׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס זֶענֶען מְקַיֵּים צוּ עֶסְן דְרֵיי סְעוּדוֹת אוּם שַׁבָּת, "עַל שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת בּוֹצַעַת בַּשַּׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס הָאבְּן לֶחֶם מִשְׁנֶה, "צִוּוּי הַדְלָקַת נֵר מַדְלֶקֶת בַּשַּׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס צִינְדְן לִיכְט לְכָבוֹד שַׁבָּת, "קִדּוּשׁ הַיּוֹם מְקַדֶּשֶׁת בַּשַּׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס מַאכְן קִידוּשׁ אוּם שַׁבָּת, "רֶנֶן שֶׁבַע מְפַלֶּלֶת בַּשַּׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס דַאוֶוענֶען זִיבְּן בְּרָכוֹת בַּיי שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוּם שַׁבָּת, "שִׁבְעָה בְּדָת קוֹרְאָה בַּשַּׁבָּת" - הֶעלְף דִי אִידְן וָואס רוּפְן אַרוֹיף זִיבְּן מֶענְטְשְׁן זָאלְן לֵיינֶען אִין דִי תּוֹרָה אוּם שַׁבָּת.

בִּפְּרָטִיּוּת

זֶעט מֶען דָא וִוי שְׁטַארְק אַ מֶענְטְשׁ דַארְף זִיךְ מְחַיֶה זַיין מִיט יֶעדֶע פְּרַט אוּן פְּרַט וָואס עֶר טוּט פַארְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן; עֶס אִיז נִישְׁט גֶענוּג זִיךְ צוּ פְרֵייעֶן 'בִּכְלָלִיּוּת' מִיט דֶעם אַז מִיר הַאלְטְן שַׁבָּת, נָאר מֶען רֶעכְנְט אוֹיס 'בִּפְּרָטִיּוּת' יֶעדֶע פְּרַט פוּנֶעם שַׁבָּת, אֲפִילוּ דֶעם פְּרַט אַז מִיר הָאבְּן לֶחֶם מִשְׁנֶה, אוּן מִיר עֶסְן נַאשׁ אוּם שַׁבָּת א.א.וו.

עֶס אִיז שַׁבָּת קוֹדֶשׁ

צְווִישְׁן אַנְדֶערֶע רֶעכְנְט מֶען אוֹיס אַלְס מַעֲלָה פוּן אִידִישֶׁע קִינְדֶער: "**יוֹשֶׁבֶת וּמַמְתֶּנֶת עַד כְּלוֹת שַׁבָּת**" – הֶעלְף דִי אִידְן וָואס וַוארְטְן שׁוֹין אַז דֶער שַׁבָּת זָאל זִיךְ עֶנְדִיגְן; פִילֶע מוּטְשֶׁען זִיךְ מִיט דֶעם, אִיז דֶען דָאס אַ מַעֲלָה אַז מֶען וַוארְט שׁוֹין קוֹים אַז דֶער שַׁבָּת זָאל זִיךְ עֶנְדִיגְן? נָאר דָאס אִיז זֵייעֶר פָּשׁוּט, אַ אִיד ווִיל טוּן אַ מְלָאכָה, עֶר ווִיל רֵייכֶערְן, עֶר ווִיל עֶרְלֶעדִיגְן זַיינֶע זַאכְן, אָבֶּער עֶר הַאלְט זִיךְ צוּרִיק וַוייל עֶס אִיז שַׁבָּת קוֹדֶשׁ, עֶר וַוארְט אַז דֶער שַׁבָּת זָאל זִיךְ עֶנְדִיגְן אַז עֶר זָאל קֶענֶען טוּן זַיינֶע גֶעבְּרוֹיכְן, וַוייל עֶר ווִיל חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט מְחַלֵל שַׁבָּת זַיין, אִיז דָאס דִי שֶׁענְסְטֶע אוּן חָשׁוּבְ'סְטֶע זַאךְ בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אַבִּיסְל גוּטְס

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א', סִימָן רפב): **אַז מֶען קוּקְט גוּט אוֹיף אַ צְוֵוייטְן, מֶען זוּכְט אִין יֶענֶעם אַבִּיסְל גוּטְס דוּרְכְדֶעם קֶען מֶען יֶענֶעם צוּרִיק בְּרֶענְגֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן**, אַזוֹי וִוי עֶס שְׁטֵייט אִין פָּסוּק (תְּהִלִּים לז, י): "**וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע, וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ**", אַז דוּ וֶועסְט טְרֶעפְן אִין אִים '**עוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע**' – אַבִּיסְל גוּטְס וָואס אִין דֶעם פְּרַט אִיז עֶר נִישְׁט קַיין רָשָׁע, דֶעמָאלְט: '**וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ**', וֶועט עֶר שׁוֹין נִישְׁט בְּלַייבְּן בַּיי זַיינֶע אַלְטֶע מַעֲשִׂים, נָאר עֶר וֶועט זִיךְ צוּרִיק קֶערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן. דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ – זָאגְט דֶער רֶבִּי – אִיז מִיט

זִיךְ אַלֵיינְס; דִי סִיבָּה פַארְוָואס אַ מֶענְטְשׁ טוּט שְׁלֶעכְטֶע מַעֲשִׂים אִיז וַוייל עֶר טְרַאכְט: 'אִיךְ בִּין דָאךְ שׁוֹין סַיי וִוי אַ רָשָׁע, אִיךְ קֶען זִיךְ שׁוֹין נִישְׁט אוּמְקֶערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן', אָבֶּער אַז מֶען טְרֶעפְט אִין זִיךְ אַבִּיסְל גוּטְס, דֶעמָאלְט קֶען מֶען זִיךְ שׁוֹין צוּרִיק קֶערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

יְסוֹד אִין בְּרֶסְלֶבְ'עֶר חֲסִידוּת

מוֹהֲרַא"ש זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ זָאגְט, אַז דֶער תּוֹרָה אִיז נִישְׁט סְתַּם נָאךְ אַ 'תּוֹרָה' פוּן רֶבִּי'ן, נָאר דָאס אִיז דֶער 'יְסוֹד' אִין בְּרֶסְלֶבְ'עֶר חֲסִידוּת, דֶער מֶענְטְשׁ זָאל קוּקְן גוּט אוֹיף זִיךְ אוּן אוֹיךְ אַנְדֶערֶע.

דוּ אַלֵיינְס בִּיסְט זֵייעֶר צֶעבְּרָאכְן

מוֹהֲרַא"ש בְּרֶענְגְט אַסַאךְ אִין 'אֲשֶׁר בַּנַחַל' דִי מַעֲשֶׂה, אַז רֶבִּי נָתָן הָאט אַמָאל גֶעטְרָאפְן זַיין חַבֵר וֶועמֶען עֶר הָאט שׁוֹין נִישְׁט גֶעזֶען פַאר זֵייעֶר אַ לַאנְגֶע צַייט, עֶר הָאט גֶעהֵייסְן ר' מֵאִיר טֶעפְּלִיקֶער, רֶבִּי נָתָן הָאט אִים גֶעגֶעבְּן שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם, אוּן פְרֶעגְט אִים: "וָואס מַאכְט יֶענֶער מֶענְטְשׁ וָואס וואוֹינְט אִין דַיין שְׁטָאט?" עֶנְטְפֶערְט ר' מֵאִיר: "עֶר טוֹיגְט צוּ גָארְנִישְׁט", פְרֶעגְט רֶבִּי נָתָן וַוייטֶער: "אוּן וָואס מַאכְט יֶענֶער חַבֵר?" עֶנְטְפֶערְט עֶר וַוייטֶער: "עֶר טוֹיגְט צוּ גָארְנִישְׁט", אַזוֹי הָאט דֶער חַבֵר אַוֶועקְגֶעמַאכְט יֶעדְן אֵיינֶעם אוֹיף וֶועמֶען רֶבִּי נָתָן הָאט אִים אָנְגֶעפְרֶעגְט, רֶבִּי נָתָן וואוּנְדֶערְט זִיךְ, וָואס הָאט פַּאסִירְט מִיט דִי אַלֶע מֶענְטְשְׁן אַז אַלֶע טוֹיגְן מֶער גָארְנִישְׁט? פְרֶעגְט אִים רֶבִּי נָתָן: "אוּן וָואס מַאכְסְטוּ?" עֶנְטְפֶערְט ר' מֵאִיר מִיט אַ צֶעבְּרָאכְנְקֵייט: "וָואס זָאל אִיךְ שׁוֹין זָאגְן, אִיךְ טוֹיג צוּ גָארְנִישְׁט", זָאגְט אִים רֶבִּי נָתָן: "יֶעצְט פַארְשְׁטֵיי אִיךְ שׁוֹין פַארְוָואס דוּ זֶעסְט נִישְׁט קַיין גוּטְס אִין אַנְדֶערֶע, וַוייל דוּ אַלֵיינְס בִּיסְט זֵייעֶר צֶעבְּרָאכְן, דֶערְפַאר זֶעסְטוּ אִין יֶעדְן שְׁלֶעכְטְס, אַז דוּ וֶועסְט אָנְהֵייבְּן צוּ זֶען דָאס גוּטְס פוּן דִיר – וֶועסְטוּ שׁוֹין אוֹיךְ אָנְהֵייבְּן זֶען דָאס גוּטְס פוּן אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן".

ווי אַזוֹי זָאל זִי זֶען גוּטְס אִין אִיר שׁוּתָּף?

דָאס אִיז אַ אַ גְרוֹיסֶע כְּלַל אִין לֶעבְּן; אַ פְּרוּי וָואס אִיז בַּיי זִיךְ צֶעבְּרָאכְן, זִי אִיז אַרָאפְּגֶעקְלַאפְּט אוּן פַארְשֶׁעמְט אִין אִירֶע אוֹיגְן, קֶען נִישְׁט הָאבְּן קַיין שָׁלוֹם בַּיִת, וַוייל ווִי אַזוֹי זָאל זִי זֶען גוּטְס אִין אִיר שׁוּתָּף, אִיר מַאן, וֶוען זִי אַלֵיינְס אִיז בַּיי זִיךְ גָארְנִישְׁט וֶוערְד. דִי זֶעלְבֶּע אִיז מִיטְ׳ן מַאן, עֶס אִיז נִישְׁט מֶעגְלִיךְ עֶר זָאל זֶען גוּטְס אִין זַיין ווייבּ אוֹיבּ זֶעט עֶר נִישְׁט קַיין גוּטֶע נְקוּדוֹת בַּיי זִיךְ אַלֵיינְס; דֶערְפַאר דַארְפְן מַאן אוּן ווייבּ זֶען אוֹיפְצוּזוּכְן דָאס גוּטְס אִין זִיךְ, אֲפִילוּ קְלֵיינֶע נְקוּדוֹת וָואס זֵיי הָאבְּן, אַזוֹי וֶועלְן זֵיי הָאבְּן אַ גוּטֶע לֶעבְּן.

אֵיין גוּטֶע נְקוּדָה הָאבּ אִיךְ אִין מִיר

מִיט דֶעם יְסוֹד טַייטְשְׁט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן (לִיקוּטֵי הֲלָכוֹת, אוֹרַח חַיִּים, נְפִילַת אַפַּיִם, הֲלָכָה ו, אוֹת ה, ו) דָאס וָואס מִיר זָאגְן בַּיים דַאוֶוענֶען אֵיידֶער מִיר זָאגְן תַּחֲנוּן: "תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ", לִכְאוֹרָה אִיז דָאס זֵייעֶר ווּאוּנְדֶערְלִיךְ, פַארְוָואס זָאגְט מֶען דֶער הַקְדָמָה "מִיר זֶענֶען נִישְׁט קַיין עַזֵּי פָנִים אוּן קְשֵׁי עֹרֶף צוּ זָאגְן פַאר דִיר אַז מִיר הָאבְּן נִישְׁט גֶעזִינְדִיגְט, נָאר מִיר הָאבְּן יָא גֶעזִינְדִיגְט", עֶס וָואלְט גֶעוֶוען בֶּעסֶער אַז מֶען אָנְהֵייבְּן גְלַייךְ זִיךְ מִתְוַדֶּה זַיין: "אָשַׁמְנוּ. בָּגַדְנוּ. גָּזַלְנוּ..." אִיז רֶבִּי נָתָן מַסְבִּיר: וֶוען אַ מֶענְטְשׁ גְרֵייט זִיךְ תְּשׁוּבָה צוּ טוּן, עֶר טְרַאכְט אַרַיין אִין זַיינֶע מַעֲשִׂים וָואס עֶר הָאט גֶעזִינְדִיגְט פַארְ׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, קֶען עֶר חַס וְשָׁלוֹם אִינְגַאנְצְן אַוֶועקְגֵיין פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, טְרַאכְטְנְדִיג: ׳אִיךְ בִּין דָאךְ שׁוֹין סֵיי ווִי אַ רָשָׁע, אִיךְ קֶען זִיךְ שׁוֹין נִישְׁט אוּמְקֶערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן׳, דֶערְפַאר אִיז מֶען זִיךְ גְלַייךְ מְחַזֵּק צוּ טְרֶעפְן אִין זִיךְ עֶפֶּעס אַ גוּטֶע נְקוּדָה, מֶען טְרֶעפְט אִין זִיךְ אַבִּיסְל גוּטְס, אוּן אַזוֹי קֶען מֶען זִיךְ שׁוֹין אָנְהֵייבְּן מִתְוַדֶּה זַיין אוּן תְּשׁוּבָה טוּן, דֶערְפַאר זָאגְט מֶען פַארְ׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן: "שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים

וּקְשֵׁי עֹרֶף וְכוּ׳״, ״אֵיין גוּטֶע נְקוּדָה הָאבּ אִיךְ אִין מִיר, אַז אִיךְ גְלֵייבּ אִין דִיר הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער, אוּן אִיךְ גְלֵייבּ אַז אִיךְ הָאבּ גֶעזִינְדִיגְט פַאר דִיר אוּן אִיךְ וִויל תְּשׁוּבָה טוּן, אִיךְ בִּין נָאכְנִישְׁט אַוֶועק גֶעפַאלְן אַזוֹי שְׁטַארְק אַז אִיךְ זָאל שׁוֹין חַס וְשָׁלוֹם אִינְגַאנְצְן לֵייקֶענֶען אִין דִי אֱמוּנָה, הַשֵּׁם יִשְׁמְרֵינוּ״, אוּן יֶעצְט אַז מֶען זֶעט שׁוֹין אִין זִיךְ אֲפִילוּ אַ פִּינְטֶעלֶע גוּטְס קֶען מֶען זִיךְ שׁוֹין אוֹיסְגִיסְן דָאס הַארְץ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן תְּשׁוּבָה טוּן אוֹיף דִי שְׁלֶעכְטֶע זַאכְן וָואס מֶען הָאט גֶעטוּן.

אַ רְפוּאָה פַאר אוֹיגְן וֵוייטָאג

דֶעם עֶרְשְׁטְן טָאג סוּכּוֹת הָאבְּן מִיר גֶערֶעדְט פוּן דֶעם עִנְיָן אַז דֶער רֶבִּי זָאגְט (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, רְפוּאָה חֵלֶק ב׳, סִימָן ד): ״**הִסְתַּכְּלוּת עַל אֶתְרוֹג הוּא רְפוּאָה לִכְאֵב עֵינַיִם**״, קוּקְן אוֹיפְ׳ן אֶתְרוֹג אִיז אַ רְפוּאָה פַאר אוֹיגְן וֵוייטָאג. מוֹהֲרָא״שׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה זָאגְט, דָאס גֵייט אַרוֹיף סַיי בְּרוּחָנִיּוּת אוּן סַיי בְּגַשְׁמִיּוּת; בְּגַשְׁמִיּוּת, אוֹיבּ אֵיינֶעם טוּט וֵויי דִי אוֹיגְן זָאל עֶר קוּקְן אוֹיפְ׳ן אֶתְרוֹג אוּן עֶס וֶועט זִיךְ אוֹיסְהֵיילְן. בְּרוּחָנִיּוּת, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זֶעט אַז עֶר קֶען זִיךְ נִישְׁט הִיטְן דִי אוֹיגְן, עֶר מוּז קוּקְן אוֹיף זַאכְן וָואס מֶען טָאר נִישְׁט, זָאל עֶר קוּקְן אוֹיפְ׳ן אֶתְרוֹג אוּן עֶר וֶועט הָאבְּן אַ רְפוּאָה. מִיט דִי אֶתְרוֹג אִין הַאנְט אִיז דִי רִיכְטִיגֶע צַייט צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל שׁוֹין הָאבְּן אַ גַאנְצֶע רְפוּאָה אוֹיף דִי אוֹיגְן. מֶען קֶען אָבֶּער צוּלֵייגְן, וָואס נָאךְ הֵייסְט אַ רְפוּאָה פַאר אוֹיגְן וֵוייטָאג? דֶער מֶענְטְשׁ זָאל בַּאקוּמֶען ׳גוּטֶע אוֹיגְן׳, עֶר זָאל אָנְהֵייבְּן קוּקְן גוּט אוֹיף מֶענְטְשְׁן, עֶר זָאל קוּקְן גוּט אוֹיף זִיךְ, אוֹיף זַיינֶע קִינְדֶער, אוֹיף זַיינֶע תַּלְמִידִים, אוֹיף זַיינֶע עֶלְטֶערְן, אוֹיף טַאטֶע מַאמֶע אוּן שְׁוֶוער אוּן שְׁוִויגֶער.

אַ קְלֵיינֶע שְׁוַוארְצֶע פִּינְטְל...

מוֹהֲרָא״שׁ זָאגְט: אַזוֹי וִוי וֶוען מֶען בַּאקוּקְט אַן אֶתְרוֹג קוּקְט מֶען אוּן מֶען זוּכְט זֵייעֶר שְׁטַארְק צִי עֶס הָאט נִישְׁט אֶפְשָׁר אַ קְלֵיינֶע שְׁוַוארְצֶע

פִּינְטְל, אַזוֹי דַארְף מֶען קוּקְן אוּן זוּכְן אִין זִיךְ אֲפִילוּ קְלֵיינִיקֵייטְן, קְלֵיינֶע גוּטֶע נְקוּדוֹת וָואס טוּט, אוּן זִיךְ פְרֵייעֶן דֶערְמִיט, ׳בָּרוּךְ הַשֵּׁם אִיךְ טוּ דֶעם רָצוֹן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן׳, בָּרוּךְ הַשֵּׁם אִיךְ הָאבּ אַ קַאפְּל׳, ׳בָּרוּךְ הַשֵּׁם אִיךְ הָאבּ פֵּיאוֹת׳, ׳בָּרוּךְ הַשֵּׁם אִיךְ הָאבּ אַ בָּארְד׳ א.א.וו.

שִׂמְחָה אִיז דָאס ווִיכְטִיגְסְטֶע זַאךְ פַּאר אַ מֶענְטְשׁ

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז גֶעזָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כד): ״מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד״, עֶס אִיז אַ גְרוֹיסֶע מִצְוָה צוּ זַיין שְׁטֶענְדִיג פְרֵיילִיךְ; מֶענְטְשְׁן וואוּנְדֶערְן זִיךְ דֶערוֹיף זֵייעֶר שְׁטַארְק, פַארְוָואס הָאט דֶער רֶבִּי אַזוֹיפִיל גֶערֶעדְט פוּן שִׂמְחָה? אָבֶּער שִׂמְחָה אִיז דָאס ווִיכְטִיגְסְטֶע זַאךְ פַּאר אַ מֶענְטְשׁ, ווַייל נָאר אוֹיבּ דֶער מֶענְטְשׁ אִיז פְרֵיילִיךְ, עֶר זֶעט גוּטֶע זַאכְן אִין זִיךְ, דַאן ווִיל עֶר דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר זוּכְט נִישְׁט קַיין עֲבֵירוֹת חַס וְשָׁלוֹם; עֶר דַאוֶוענְט שַׁחֲרִית, מִנְחָה אוּן מַעֲרִיב, עֶר קוּקְט אַרַיין אִין סִידוּר בַּיים דַאוֶוענֶען, עֶר הָאט אִינְזִינֶען דָאס דַאוֶוענֶען, אָבֶּער אוֹיבּ אִיז עֶר צוּגֶעלֵייגְט, עֶר אִיז בְּעַצְבוּת אוּן מָרָה שְׁחוֹרָה, אִיז נִישְׁט מֶעגְלִיךְ עֶר זָאל דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, ווַייל עֶר קְלַאפְּט זִיךְ כְּסֵדֶר אַרָאפּ ׳וָואס אִיז דֶען וֶוערְד מַיין דַאוֶוענֶען?׳ ׳וָואס אִיז דֶען וֶוערְד מַיין לֶערְנֶען?׳

וָואס טוּסְטוּ אוֹיף דִי וֶועלְט?

אֵיינְמָאל אַ טָאג – הָאט דֶער רֶבִּי גֶעזָאגְט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק ב׳, סִימָן כה) – קֶען מֶען זִיךְ צֶעבְּרֶעכְן דָאס הַארְץ, זִיךְ מַאכְן אַ חֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ, רֶעדְן צוּ זִיךְ: ״... וָואס טוּסְטוּ אוֹיף דִי וֶועלְט? בַּאלְד וֶועט מֶען דִיר אַרַיינְלֵייגְן אִין דֶער עֶרְד, עֶס וֶועט וַואקְסְן גְרָאז אוֹיף דַיין נָאז...״ אָבֶּער דוּרְכְאוֹיס דֶעם גַאנְצְן טָאג דַארְף מֶען זַיין נָאר פְרֵיילִיךְ.

פון דיר קען מען מאכן א סוכה!

מוהרא"ש זאגט, פון וואס מאכט מען א סוכה? וועלכע סכך איז כשר פאר א סוכה? נאר אפפאל פון תבואה, שמוץ וואס מען ווארפט אוועק אין די מיסט - דאס איז כשר פאר סכך, אזוי ווי די גמרא זאגט (סוכה יב.) אויב א מענטש וועט צודעקן זיין סוכה מיט ווייץ, אדער מיט טרויבן - איז די סוכה פסול, אפילו פארגליווערטע וויין איז נישט כשר, דער אייבערשטער וויל מען זאל דווקא לייגן 'פסלת גרן ויקב', שאלאכץ און אפפאל פון תבואה, דאס קומט אונז ווייזן, אפילו דער מענטש טראכט ביי זיך 'איך בין גארנישט ווערד', 'איך בין אן אפפאל', 'איך בין פון די ספיסתא (דאס איז א מאכל בהמה)' זאגט מען אים: "פון דיר קען מען מאכן א סוכה!" דער אייבערשטער האט געמאכט א שיינע מצוה פון די סארט מאטריאל, מען זאל זיצן אכט טעג אין א סוכה וואס מען דעקט צו מיט אפפאל, צו ווייזן אפילו אזא שוואכע מענטש האט אויך גוטע זאכן מיט וואס ער דארף זיך פרייען.

אלע אידן קענען זיצן אין איין סוכה

אזוי אויך זעט מען אין חכמינו זכרונם לברכה (סוכה כז:) ווי מען דרש'נט דעם פסוק (ויקרא כג, מב): "כל האזרח בישראל ישבו בסכת", "**מלמד שכל ישראל ראוים לישב בסכה אחת**", פון דעם פסוק זעט מען אז אלע אידן קענען זיצן אין איין סוכה. דאס מיינט אלע סארט מענטשן וואס זענען פארהאן, די ערליכע אידן, די חשוב'ע אידן, די שוואכע אידן, אלע קענען זיצן אין איין סוכה, לכאורה איז שווער ווי אזוי קענען אלע סארט אידן זיצן אין איין סוכה, מען וואלט דאך געדארפט מאכן באזונדערע סוכות פאר אלע סארטן, באזונדער פאר די חשוב'ע אידן און באזונדער פאר די שוואכע אידן? נאר פון דעם זעט מען אז סוכות איז א צייט וואס מען קען בעטן דעם אייבערשטן מען זאל זוכה זיין צו אחדות, מען זאל זוכה זיין צו זען דאס גוטס פון יעדן איד, אז אלע אידן זאל טאקע קענען זיצן

אִין אֵיין סוּכָּה.

אַהֲרֹן הָאט גֶערֶעדְט פוּן שָׁלוֹם בַּיִת

גֶעלוֹיבְּט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַז מִיר מַאכְן שׁוֹין אַ סִיּוּם אוֹיף חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה, מִיר עֶנְדִיגְן שׁוֹין פַּרְשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה. סוֹף פַּרְשָׁה זָאגְט דֶער פָּסוּק (דְּבָרִים לד, ח): "**וַיִּבְכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב**", דִי אִידִישֶׁע קִינְדֶער הָאבְן בַּאֲוֵיינְט מֹשֶׁה אִין עַרְבֹת מוֹאָב, זָאגְט רַשִׁ"י, בַּיי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ שְׁטֵייט "**בְנֵי יִשְׂרָאֵל**", נָאר דִי מֶענֶער הָאבְן גֶעוֵויינְט, אָבֶּער וֶוען אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אִיז נִפְטָר גֶעוָוארְן שְׁטֵייט (בַּמִּדְבָּר כ, כט.): "**וַיִּבְכּוּ אֶת אַהֲרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כֹּל בֵּית יִשְׂרָאֵל**", דִי גַאנְצֶע הוֹיז גֶעזוּנְט פוּן דִי אִידִישֶׁע קִינְדֶער הָאבְן בַּאֲוֵיינְט אַהֲרֹן, וַוייל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אִיז גֶעוֶוען אַ אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם, עֶר הָאט גֶערֶעדְט פוּן שָׁלוֹם בַּיִת, עֶר פְּלֶעגְט מַאכְן שָׁלוֹם צְוִוישְׁן פָּארְפֶעלְקֶער, דֶערְפַאר הָאבְן הָאבְן אִים אוֹיךְ דִי פְרוֹיעֶן בַּאֲוֵיינְט.

דִי פְּרוֹיעֶן זֶענֶען זֵייעֶר שְׁטַארְק פַאר'ן רֶבִּי'ן!

דָאס אִיז דִי זַאךְ וָואס מֶען זֶעט 'הֵיכַל הַקוֹדֶשׁ' אִיז אַנְדֶערְשׁ פוּן אַנְדֶערֶע פְּלֶעצֶער, מֶען זֶעט נִישְׁט אִין אַנְדֶערֶע פְּלֶעצֶער דִי פְרוֹיעֶן זָאלְן זַיין אַזוֹי שְׁטַארְק פַאר אַ רֶבִּי וִוי דָא אִין הֵיכַל הַקוֹדֶשׁ וָואס דִי פְרוֹיעֶן זֶענֶען זֵייעֶר שְׁטַארְק פַאר'ן רֶבִּי'ן, מֶענְטְשְׁן וואוּנְדֶערְן זִיךְ דֶערוֹיף זֵייעֶר שְׁטַארְק, וָואס אִיז דֶער סִיבָּה דֶערְצוּ אַז דִי פְרוֹיעֶן זֶענֶען אַזוֹי שְׁטַארְק פַאר'ן רֶבִּי'ן?! נָאר דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אַסַאךְ גֶערֶעדְט פוּן 'שָׁלוֹם בַּיִת', מֶען זָאל הַאלְטְן טֵייעֶר דִי וַוייבּ, מֶען זָאל וִויסְן וִוי אַזוֹי צוּ רֶעדְן אִינְדֶערְהֵיים, אַז דוּ הָאסְט נִישְׁט מַצְלִיחַ גֶעוֶוען אִין דִי אַרְבֶּעט אִיז דַיין וַוייבּ דִיר גָארְנִישְׁט שׁוּלְדִיג, אַז עֶס אִיז קַאלְט אִין סוּכָּה אִיז דַיין וַוייבּ דִיר גָארְנִישְׁט שׁוּלְדִיג, אַז עֶס רֶעגְנְט אַרַיין אִין דִי סוּכָּה אִיז דַיין וַוייבּ דִיר גָארְנִישְׁט שׁוּלְדִיג; אִיךְ וֵוייס פוּן עֶרְלִיכֶע אִידְן, וֶוען זֵיי קוּמֶען אַהֵיים הוֹשַׁעְנָא רַבָּא פוּן בֵּית הַמֶּדְרָשׁ אוּן דִי קְרֶעפְּלֶעךְ זֶענֶען נָאךְ פַארְפְרוֹירְן, זֶענֶען זֵיי מְרַמֵּז

מִיט זַייעֶרֶע שְׁטֶעכֶעדִיגֶע בְּלִיקְן... אָבֶּער וֶוען אַ מַאן וֶוערְט מְקוּרָב צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי׳ן אוּן עֶר פָאלְגְט דֶעם רֶבִּי׳נְס עֵצוֹת – הֵייבְּט דִי פְּרוּ׳י דָאס גְלַייךְ אָן צוּ שְׁפִּירְן, זִי שְׁפִּירְט וִוי אִיר מַאן רֶעכְנְט זִיךְ מִיט אִיר, אִיר מַאן הַאלְט אִיר חָשׁוּב אוּן טֵייעֶר, דֶערְפַאר קוּמֶען זֵיי אוֹיךְ צוּם רֶבִּי׳ן.

אִיךְ בִּין מַסְכִּים מִיט צוּ גֵיין צוּ דֶעם רֶבִּי׳ן

דֶעם עֶרֶב יוֹם טוֹב בִּין אִיךְ גֶעוֶוען מְנַחֵם אֲבָל זַיין בַּיי ... נֵרוֹ יָאִיר[ד], הָאבְּן מִיר גֶעשְׁמוּעֶסְט אִיבֶּער זַיין טַאטֶע הָרַב עֲמִיקָם מִזְרָחִי זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָאט עֶר מִיר דֶערְצֵיילְט וִוי אַזוֹי זַיין טַאטֶע אִיז מְקוּרָב גֶעוָוארְן

....

[ד] דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א הָאט צוּגֶעלֵייגְט: אַגַב הָאט עֶר מִיר דֶערְצֵיילְט אַז קֵיינֶער פוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ אִיז נִישְׁט גֶעקוּמֶען מְנַחֵם אָבֵל זַיין, אוּיסֶער דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה, דָאס שְׁטֶערְט מִיר זֵייעֶר, פַארְוָואס זָאלְן זִיךְ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ נִישְׁט הַאלְטְן צוּזַאמֶען? דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל הֶעלְפְן עֶס זָאל קֵיינְמָאל נִישְׁט אוֹיסְפֶעלְן גֵיין צוּ אַ נִחוּם אֲבֵלִים, אָבֶער עֶס אִיז פִיל וִויכְטִיגֶער פוּן גֵיין צוּ אַ שִׂמְחָה, וַוייל אַ שִׂמְחָה אִיז דָאךְ נָאר עֶטְלִיכֶע קַארְגֶע שָׁעָה, ווִידֶער וֶוען מֶען זִיצְט שִׁבְעָה אִיז עֶס זִיבְּן טֶעג וָואס מֶען גֵייט נִישְׁט אַרוֹיס פוּן שְׁטוּבּ. אוֹיךְ ר' דָנִיֵּאל שְׁלִיטָ"א אִיז פַארְיָאר גֶעזֶעצְן שִׁבְעָה נָאךְ זַיין בְּרוּדֶער ע"ה, הָאט עֶר מִיר דֶעמָאלְט דֶערְצֵיילְט אַז נָאר צְוֵויי פוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ זֶענֶען אִים גֶעקוּמֶען מְנַחֵם אֲבָל זַיין, רֶבִּי יִצְחָק שְׁלִיטָ"א אוּן אִיךְ.

דָאס יָאר אִין אוּמַאן הָאבְּן מִיר אַסַאךְ גֶערֶעדְט מֶען זָאל שֵׁיין אוֹיפְנֶעמֶען אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פוּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֶען זָאל זֵיי מְקַרֵב זַיין, יֶעצְט זֶע אִיךְ אַז דֶעם קוּמֶענְדִיגְן יָאר וֶועל אִיךְ דַארְפְן רֶעדְן אַז אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פוּן וִוילְיַאמְסְבּוּרְג זָאלְן זִיךְ מְקַרֵב זַיין אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶערְן...

אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ דַארְפְן זִיךְ קֶענֶען בַּיי דִי נֶעמֶען, מֶען דַארְף יֶעדְן אֵיינֶעם שֵׁיין אוֹיפְנֶעמֶען אוּן רֶעדְן מִיט אִים.

אוּן דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א הָאט דֶערְבֵּיי פָארְגֶעהַאלְטְן אֵיינֶעם פוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ:

"פַארְוָואס זָאלְסְטוּ נִישְׁט גֶעבְּן שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם פַאר יֶעדֶעם?! וִוי פַארְנוּמֶען בִּיזְטוּ?! פַארְוָואס זָאלְסְטוּ זִיךְ אַלֵיינְס נִישְׁט מְחַזֵק זַיין דוּרְכְדֶעם וָואס דוּ בִּיסְט מְחַזֵק אַנְדֶערֶע?" אַזוֹי וִוי דֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן קפד) וֶוען מֶען רֶעדְט צוּ אַ צְוֵוייטְן דִיבּוּרֵי הִתְחַזְקוּת וֶוערְט אַן אוֹר יָשָׁר אוּן אַן אוֹר חוֹזֵר, דָאס הֵייסְט אַז אֲפִילוּ עֶס גֵייט נִישְׁט אַרַיין אִין יֶענֶעמְ'ס אוֹיעֶר דָאךְ וֶוערְט אַן אוֹר חוֹזֵר אוּן דֶער מֶענְטְשׁ אַלֵיינְס וֶוערְט שְׁטַארְק מְחוּזָק.

בַּיי דִי סְעוּדָה הָאט אֵיינֶער גֶעפְרֶעגְט דֶעם רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א: "וֶוען דִי קְהִלָּה וֶועט זַיין גְרֶעסֶער, וֶועט מֶען אוֹיךְ דַארְפְן קֶענֶען יֶעדֶעם אֵיינֶעם בַּיים נָאמֶען?" הָאט דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א גֶעעֶנְטְפֶערְט: "יָא! אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ דַארְפְן זִיךְ קֶענֶען אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶערְן מִיט דִי נֶעמֶען".

צום מוֹהֲרָא״ש. רֶבִּי עַמִיקָם אִיז גֶעוֶוען אַ רָב, אַ גְרוֹיסֶער תַּלְמִיד חָכָם, אֵיין טָאג הָאט אִים רֶבִּי דָּנִיֵּאל בּוֹים שְׁלִיטָ״א גֶעגֶעבְּן אַ קוּנְטְרֶס פוּן מוֹהֲרָא״ש, ר׳ עַמִיקָם אִיז זֵייעֶר נִתְעוֹרֵר גֶעוָוארְן פוּן דֶעם קוּנְטְרֶס, הָאט עֶר תֵּיכֶּף גֶעשְׁרִיבְּן אַ בְּרִיוו פַאר מוֹהֲרָא״ש, מוֹהֲרָא״ש הָאט אִים צוּרִיק גֶעשְׁרִיבְּן אַ בְּרִיוו וָואס הָאט אִים מוֹרָא׳דִיג בַּאנוּמֶען, הָאט עֶר בַּאשְׁלָאסְן צוּ פָארְן קַיין בָּארָא פַּארְק צוּ מוֹהֲרָא״ש, אוּן עֶר הָאט מַחְלִיט גֶעוֶוען עֶר וִויל דָא בְּלַייבְּן נֶעבְּן מוֹהֲרָא״ש, הָאט עֶר גֶעמָאלְדְן זַיין וַוייבּ ״אִיךְ הָאבּ גֶעטְרָאפְן אַ רֶבִּי, אִיךְ וִויל שׁוֹין בְּלַייבְּן דָא בַּיי דֶעם צַדִיק אִין בָּארָא פַּארְק, אַז דוּ ווִילְסְט קֶענְסְטוּ אוֹיךְ אַהֶער קוּמֶען וואוֹינֶען...״ זַיין וַוייבּ הָאט פַארְשְׁטֵייט זִיךְ נִישְׁט מַסְכִּים גֶעוֶוען דֶערְצוּ, הָאט אִים מוֹהֲרָא״ש גֶעזָאגְט עֶר מוּז צוּרִיק פָארְן קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אִיז ר׳ עַמִיקָם צוּרִיק גֶעפָארְן קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נָאךְ דְרֵיי טֶעג הָאט אִים זַיין וַוייבּ גֶעזָאגְט: ״אִיךְ בִּין מַסְכִּים מִיט צוּ גֵיין צוּ דֶעם רֶבִּי׳ן וָואס דוּ הָאסְט גֶעטְרָאפְן!״ זִי הָאט אִין בְּלוֹיז דְרֵיי טֶעג גֶעזֶען וִוי אִיר מַאן אִיז אַזוֹיפִיל גֶעטוֹישְׁט גֶעוָוארְן זִינְט עֶר אִיז מְקוּרָב גֶעוָוארְן צוּ מוֹהֲרָא״ש.

רֶבִּי קֹרַח, רֶבִּי גַעְתָּם, רֶבִּי עֲמָלֵק...

זִי הָאט גֶעזֶען אַז מוֹהֲרָא״ש אִיז נִישְׁט נָאר ׳נָאךְ אַ רֶבִּי׳; רֶבִּי׳ס זֶענֶען דָא אַסַאךְ, אָבֶּער אַ רֶבִּי וָואס קֶען אַזוֹי שְׁטַארְק טוֹישְׁן אַ מֶענְטְשׁ – דָאס הָאט זִי נָאכְנִישְׁט גֶעזֶען. מֶען זֶעט אִין תַּרְגוּם אוּנְקְלוֹס (בְּרֵאשִׁית לו, טז) וואוּ עֶר רֶעכְנְט אוֹיס דִי נֶעמֶען פוּן דִי קִינְדֶער פוּן עֵשָׂו: ״רַבָּא קֹרַח, רַבָּא גַעְתָּם, רַבָּא עֲמָלֵק...״, זֶעט מֶען עֶס אִיז דָא פַארְשִׁידֶענֶע עֶרְלֵיי רֶבִּי׳ס, רֶבִּי קֹרַח, רֶבִּי גַעְתָּם, רֶבִּי עֲמָלֵק...

וָואס מֵיינְט דָאס אַ ׳מְבַקֵּשׁ׳?

מֶען קֶען הֶערְן אִינְטֶערְווִיוּס אִיבֶּער דִי טְרַאגֶעדְיֶע וָואס הָאט פַּאסִירְט אִין אוּמַאן, אַ טֵייעֶרֶער אִינְגֶערְמַאן אִיז לֵיידֶער אוּמְגֶעקוּמֶען

בַּיי אַ עֶקְסִידֶענְט, אַלֶע דֶערְצֵיילְן אַז עֶר אִיז גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסֶער 'מְבַקֵּשׁ', הָאט מִיר מַיין וַוייבּ גֶעפְרֶעגְט "וָואס מֵיינְט דָאס אַ 'מְבַקֵּשׁ'?" הָאבּ אִיךְ גֶעעֶנְטְפֶערְט: אִיךְ בִּין אַ 'מְבַקֵּשׁ'; אִיךְ הָאבּ בָּרוּךְ הַשֵּׁם גֶעהַאט אַ גְרוֹיסֶער זֵיידֶע זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, אָבֶּער אִיךְ פְלֶעג גֵיין צוּ יֶעדֶע רָב, צוּ יֶעדֶע עֶרְלִיכֶער אִיד, ווידֶער זֶענֶען דָא אִין מַיין מִשְׁפָּחָה אַנְדֶערֶע וָואס זֶענֶען אַלְץ צוּפְרִידְן 'אִיךְ דְרֵיי זִיךְ בַּיי זֵיידִי וָואס דַארְף אִיךְ גֵיין זוּכְן נָאךְ?' אִיךְ בִּין גֶעוֶוען בַּיי גָאר אַסַאךְ עֶרְלִיכֶע אִידְן, אִיךְ הָאבּ גֶעזוּכְט וואוּ קֶען אִיךְ נָאךְ עֶפֶּעס פַארְדִינֶען אִין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אָבֶּער אִיךְ הָאבּ אַלְץ גֶעשְׁפִּירְט ווִי זֵיי זֶענֶען טַאקֶע עֶרְלִיכֶע אִידְן, זֵיי זֶענֶען טַאקֶע גְרוֹיסֶע צַדִּיקִים, אָבֶּער וָואס הָאבּ אִיךְ דֶערְפוּן?

ווִי אַזוֹי בַּאקוּמְט מֶען דֶער גֶעשְׁמַאק אִין מִצְוֹת?

אִיךְ פְלֶעג מְשַׁמֵּשׁ זַיין מַיין זֵיידֶע דֶער קַארְלְסְבּוּרְגֶער רָב זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, פְלֶעג אִיךְ זִיךְ אַלְץ מְחַיֶה זַיין דֶערְמִיט 'בָּרוּךְ הַשֵּׁם אִיךְ בִּין מְשַׁמֵּשׁ אַן עֶרְלִיכֶער אִיד', אָבֶּער עֶס הָאט מִיר וֵויי גֶעטוּן, אִיךְ הָאבּ גֶעזֶען ווִי עֶר הָאט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע חַיּוּת אִין יֶעדֶע מִצְוָה, עֶר הָאט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע חַיּוּת אִין דִי ד' מִינִים וְכוּ' פְלֶעג אִיךְ טְרַאכְטְן צוּ מִיר: 'ווִי אַזוֹי בַּאקוּמְט מֶען דֶער גֶעשְׁמַאק אִין מִצְוֹת? וָואס זָאל אִיךְ טוּן מִיט דִי ד' מִינִים? וָואס זָאל אִיךְ טוּן מִיט דִי כַּפָּרָה עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר? וָואס זָאל אִיךְ טוּן מִיט דִי לַאנְגֶע דַאוֶוענֶען'ס?' אָבֶּער וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט מִיר גֶעהָאלְפְן אִיךְ בִּין מְקוּרָב גֶעוָוארְן צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, הָאט זִיךְ מִיר גֶעעֶפְנְט אַ נֵייעֶ וֶועלְט, דֶער רֶבִּי לֵייגְט מִיר אַרַיין אַ חַיּוּת אִין דִי מִצְוֹת, דֶער רֶבִּי לֵייגְט מִיר אַרַיין אִיךְ זָאל זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט דִי ד' מִינִים, אִיךְ זָאל זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט דִי הֵיילִיגֶע סוּכָּה א.א.וו.

שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם

לָאמִיר זִיךְ שְׁטַארְקְן צוּ פָאלְגְן אוּן מְקַיֵּים זַיין דֶעם רֶבִּי'נְס עֵצוֹת. דֶער

רֶבִּי הָאט אוּנְז גֶעגֶעבְּן אַ וֶועג וִוי אַזוֹי צוּ לֶערְנֶען (עַיֵין שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן עו), אַז מֶען פָּאלְגְט דֶעם רֶבִּי'ן קֶען מֶען בִּיז אַ קוּרְצֶע צַייט עֶנְדִיגְן 'כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָה'! ; פַּארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז עֶס גֵייט נִישְׁט אִין אֵיין מִינוּט, דִי עֶרְשְׁטֶע שִׁיעוּר הֵייבְט מֶען אָן 'שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם'. אִיךְ זָאג אַלֶץ פַּאר פְרִישֶׁע בָּחוּרִים אוּן אִינְגֶעלַייט קוּדֶם זָאלְן זֵיי עֶס זָאגְן נָאר דִי פְּסוּקִים חוּמָשׁ אוּן תַּרְגּוּם אָן דִי רַשִׁ"י, עֶרְשְׁט נָאכְ'ן מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין עֶטְלִיכֶע יָאר - לֵייגְט מֶען צוּ פֵּירוּשׁ רַשִׁ"י, וֶוען מֶען אִיז שׁוֹין מַעֲבִיר סֶדְרָה מִיט רַשִׁ"י, קֶען מֶען שׁוֹין צוּלֵייגְן אוֹיךְ בַּעַל הַטּוּרִים, אִין בַּעַל הַטּוּרִים קוּקְט מֶען דָאךְ סֵיי וִוי אַרַיין מִיט אֵיין אוֹיג, זָאג עֶס שׁוֹין אַרוֹיס מִיט דַיין מוֹיל...

אֵיין מָאל עֶנְדִיגְן כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָה

נָאכְדֶעם זַיי מְסַדֵר אִין אֵיין שַׁאפֶע פוּן דַיין סְפָרִים שַׁאנְק אַלֶע סְפָרִים פוּן דִי תּוֹרָה ; אַ חוּמָשׁ, סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ, רַמְבַּ"ם, תַּלְמוּד בַּבְלִי, תַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא, זוֹהַר, טוּר, שֻׁלְחָן עָרוּךְ, וֶוען דוּ הָאסְט צַייט זָאלְסְטוּ עֶפֶענֶען אֵיינֶע פוּן דִי אַלֶע סְפָרִים אוּן אַבִּיסְל לֶערְנֶען דֶערְפוּן, אַזוֹי וֶועסְטוּ מִיט דִי צַייט - אֲפִילוּ אִין צֶען יָאר אַרוּם - כָאטְשׁ אֵיין מָאל עֶנְדִיגְן כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָה, וָואס דָאס אִיז דָאךְ אַ חִיּוּב אוֹיף יֶעדְן אִיד צוּ עֶנְדִיגְן.

וָואס הָאבּ אִיךְ אִין מַיין הַאנְט

מֶען קֶען מִיר קוּמֶען זָאגְן אַלֶע לָשׁוֹן הָרָע אוֹיף מוֹהֲרָא"שׁ, אָבֶער אִיךְ קוּק וָואס הָאבּ אִיךְ אִין מַיין הַאנְט, דֶער צַדִיק גֶעבְּט מִיר דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, עֶר מַאכְט מִיר זִיס דִי תּוֹרָה.

דִי לִיכְטִיגְקֵייט פוּן דִי תּוֹרָה

דֶער יֵצֶר הָרָע אִיז דָאךְ אָבֶער נִישְׁט מַסְכִּים מֶען זָאל מְקוּרָב וֶוערְן צוּ אַ צַדִיק, קוּמְט עֶר מִיט אַ פְרִישֶׁע טַעֲנָה "דָאס אִיז פוּן דִי צַד הַטּוּמְאָה, דֶער זֶעלְבֶּער יֵצֶר הָרָע וָואס מַאכְט אוּנְז נִישְׁט לֶערְנֶען, מַאכְט עֶנְק יָא

לֶערְנֶען!״ וִוי אַזוֹי מֶעג מֶען בִּכְלַל זָאגְן אַזֶעלְכֶע וֶוערְטֶער?! וואו קֶען מֶען זָאגְן אוֹיף לֶערְנֶען תּוֹרָה בִּקְדוּשָּׁה וּבְטָהֳרָה אַז דָאס אִיז פוּן דִי נִישְׁט גוּטֶע?! עֶס אִיז נִישְׁט דָא אַזַא זַאךְ, אֵיינֶער וָואס מַאכְט מִיר לֶערְנֶען קֶען נִישְׁט זַיין אַז דָאס אִיז פוּן דִי יֵצֶר הָרָע, עֶס קֶען נִישְׁט זַיין אַז דָאס אִיז דִי סִטְרָא אַחֲרָא, דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (מִדְרָשׁ אֵיכָה רַבָּתִי, הַקְדָּמָה פִּסְקָה ב): ״הַמָּאוֹר שֶׁבָּהּ הָיָה מַחֲזִירָן לְמוּטָב״, דִי לִיכְטִיגְקֵייט פוּן דִי תּוֹרָה בְּרֶענְגְט צוּרִיק דֶעם מֶענְטְשׁ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן. פַארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז מֶען רֶעדְט נָאר פוּן אַ תּוֹרָה וָואס מֶען לֶערְנְט בִּקְדוּשָּׁה וּבְטָהֳרָה, אַ תּוֹרָה וָואס אִיז אוֹיסְגֶעהַאלְטְן, מֶען קֶען נִישְׁט לֶערְנֶען יוּנְגְלֶעךְ אוּן מֵיידְלֶעךְ אִינְאֵיינֶעם חַס וְשָׁלוֹם, אָבֶּער אַז מֶען לֶערְנְט תּוֹרָה, נִישְׁט קַיין חִילוּק וֶוער דֶער מֶענְטְשׁ - וֶועט דִי תּוֹרָה אִים לִיכְטִיג מַאכְן זַיין וֶועג, עֶר זָאל וֶוערְן נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

מֶעג אִיךְ אָנְנֶעמֶען דִי לָשׁוֹן הָרָע?!

יֶעדֶעס מָאל אֵיינֶער אִיז מִיר גֶעקוּמֶען רֶעדְן לָשׁוֹן הָרָע אוֹיף מוֹהֲרָא״ש בִּין אִיךְ גֶעגַאנְגֶען אִין אַ זַייט אוּן גֶעמַאכְט הִתְבּוֹדְדוּת, אִיךְ הָאבּ זִיךְ אוֹיסְגֶעשְׁמוּעֶסְט מִיטְ׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן: ״הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער טוּ אִיךְ גוּט אָדֶער נִישְׁט, אִיךְ זֶע וִוי מוֹהֲרָא״ש בְּרֶענְגְט אַרַיין אִין מִיר לִימוּד הַתּוֹרָה, מוֹהֲרָא״ש בְּרֶענְגְט אַרַיין אִין מִיר אַ שִׂמְחָה אִין מִצְוֹת, מֶעג אִיךְ אָנְנֶעמֶען דִי לָשׁוֹן הָרָע?!״

אָבֶּער עֶס רֶעדְט נִישְׁט וֶוערְטֶער וָואס קֶען מִיר מְחַזֵּק זַיין

אִיךְ וֵוייס קְלָאר פוּן פִילֶע בָּחוּרִים אוּן אִינְגֶעלַייט וָואס זֶענֶען נָאר גֶעקוּמֶען קַיין אוּמַאן אַ דַאנְק וָואס זֵיי הֶערְן אַ גַאנְץ יָאר דִי שִׁיעוּרִים אוּן דִי חִיזּוּק יוֹמִי׳ס פוּן הֵיכַל הַקוֹדֶשׁ, לְמַעֲשֶׂה זֶענֶען זֵיי רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִישְׁט גֶעקוּמֶען צוּ הֵיכַל הַקוֹדֶשׁ, וַוייל אֵיינֶער הָאט אִים אַיינְגֶערֶעדְט ׳דָארְט

איז דָא אַ צַדִיק הָאֱמֶת׳, אַ מֶענְטְש דַארְף זִיךְ מַאכְן אַ חֶשְׁבּוֹן ׳אִיךְ דַארְף גֵיין צוּ אַ פְּלַאץ וָואס גֶעבְּט מִיר סְחוֹרָה אִין דִי הַאנְט, אַ פְּלַאץ וָואס גֶעבְּט מִיר לִימוּד הַתּוֹרָה, אַ פְּלַאץ וָואס אִיז מִיר מְחַזֵק אִיךְ זָאל צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דָאס אִיז ״צַדִיק הָאֱמֶת!״ יֶענֶער קֶען דִיר עֶפֶּעס גֶעבְּן?! עֶס אִיז מַמָש וָואס דֶער פָּסוּק זָאגְט (תְּהִלִים קטו, ה): ״פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ...״ עֶס אִיז דָא אַ מוֹיל, אָבֶּער עֶס רֶעדְט נִישְׁט וֶוערְטֶער וָואס קֶען מִיר מְחַזֵק זַיין, עֶס אִיז דָא אוֹיגְן, אָבֶּער עֶס זֶעט נִישְׁט וָואס גֵייט אַרִיבֶּער אוֹיף מִיר...

דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל הֶעלְפְן מִיר זָאלְן קוּקְן גוּט אוֹיף זִיךְ אוּן אוֹיף אַנְדֶערֶע, אוּן מִיר זָאלְן פָאלְגְן דֶעם רֶבִּי׳ן וֶועלְן מִיר הָאבְּן אַ שֵׁיינֶע לֶעבְּן, אָמֵן.

שַׁבָּת קוֹדֶשׁ חוֹל הַמּוֹעֵד סוּכּוֹת, שְׁנַת תשפ"ב לִפְרָט קָטָן, אִיז דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א גֶעוֶוען אִין שְׁטֶעטְל, קִרְיַת בְּרֶסְלֶב - לִיבֶּערְטִי יע"א. בַּיי סְעוּדָה שְׁלִישִׁית הָאט דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א גֶעגֶעבְּן אַ הֶערְלִיכֶע שִׁיעוּר אִיבֶּער דֶעם עִנְיָן פוּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן:

גֶעלוֹיבְּט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַז מִיר הָאבְּן הַיינְט גֶעעֶנְדִיגְט דִי לֶעצְטֶע פַּרְשָׁה פוּן חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה, פַּרְשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה. דֶער פָּסוּק זָאגְט (דְּבָרִים לד, י): **"וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יְדָעוֹ ה' פָּנִים אֶל פָּנִים"**, עֶס אִיז נִישְׁט אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען נָאךְ אַ נָבִיא צְווִישְׁן דִי אִידְן אַזוֹי וִוי מֹשֶׁה, וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט זִיךְ צוּ אִים בַּאקֶענְט פָּנִים אֶל פָּנִים, זָאגְט רַשִׁ"י: **"שֶׁהָיָה לִבּוֹ גַּס בּוֹ"**, מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גֶערֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַזוֹי וִוי אַ מֶענְטְשׁ רֶעדְט צוּ זַיין חָבֵר, **"וּמְדַבֵּר אֵלָיו בְּכָל עֵת שֶׁרוֹצֶה"**, אוּן הָאט גֶערֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן וֶוען עֶר הָאט גֶעוָואלְט, **"כְּעִנְיַן שֶׁנֶּאֱמַר"**, אַזוֹי וִוי עֶס שְׁטֵייט אִין פָּסוּק בַּיי דִי חֵטְא הָעֵגֶל (שְׁמוֹת לב, ל): **"וְעַתָּה אֶעֱלֶה אֶל ה'"**, יֶעצְט וֶועל אִיךְ אַרוֹיפְגֵיין צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, בֶּעטְן עֶר זָאל עֶנְק מוֹחֵל זַיין, אוּן נָאךְ שְׁטֵייט וֶוען דִי מֶענְטְשְׁן זֶענֶען גֶעקוּמֶען צוּ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אַז זֵיי ווילְן מַקְרִיב זַיין דֶעם קָרְבַּן פֶּסַח, הָאט זֵיי מֹשֶׁה גֶעזָאגְט (בַּמִּדְבָּר ט, ח): **"עִמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה מַה יְצַוֶּה ה' לָכֶם"**, שְׁטֵייט אוּן וַוארְט, אוּן אִיךְ וֶועל הֶערְן וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט בַּאפֶעלְן פַאר עֶנְק. נָאךְ זָאגְט רַשִׁ"י (שָׁם): **"אַשְׁרֵי יְלוּד אִשָּׁה שֶׁכָּךְ מֻבְטָח, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָיָה רוֹצֶה הָיָה מְדַבֵּר עִם הַשְּׁכִינָה"**, ווארויל אִיז דֶעם מֶענְטְשׁ וָואס וֶוען עֶר הָאט גֶעוָואלְט הָאט עֶר גֶערֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער רֶבִּי בְּרֶענְגְט דָאס אַרָאפּ צוּ אוּנְז

מִיר דַארְפְן זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן, מִיר דַארְפְן אַסַאךְ לוֹיבְּן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מִיר וֵוייסְן פוּן דִי עֵצוֹת פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי"ן, וָואס דֶער רֶבִּי נֶעמְט אַלֶע

גְרוֹיסֶע מַדְרֵיגוֹת פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אוּן בְּרֶענְגְט דָאס אַרָאפּ צוּ אוּנְז פְּשׁוּטְ׳עֶ מֶענְטְשְׁן, אוּן מַאכְט אַז מִיר זָאלְן דָאס אוֹיךְ קֶענֶען טוּן, מִיר זָאלְן אוֹיךְ וֶוערְן נָאנְט מִיטְ׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן רֶעדְן צוּ אִים וְוִי מֶען רֶעדְט צוּ אַ גוּטְן פְרֵיינְד.

דֶער גְרֶעסְטֶער זַאךְ

דֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כה) **אַז אַ מֶענְטְשׁ** זָאל זִיךְ אוֹיסְרֶעדְן זַיין הַארְץ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף זַיין שְׁפְּרַאךְ וָואס עֶר אִיז גֶעוואוֹינְט צוּ רֶעדְן, אוּן אַלֶעס פַארְצֵיילְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן דֶער רֶבִּי זָאגְט דָארְט: ״רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִיז דֶער גְרֶעסְטֶער זַאךְ וָואס אַ מֶענְטְשׁ קֶען נָאר טוּן, אוּן אַלֶע צַדִיקִים פְלֶעגְן אַסַאךְ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן״.

בְּרֶסְלֶבְ׳עֶ חֲסִידוּת

אוֹיף דֶעם נְקוּדָה פוּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן בַּאשְׁטֵייט דִי גַאנְצֶע בְּרֶסְלֶבְ׳עֶ חֲסִידוּת, גָארְנִישְׁט מֶער אוּן גָארְנִישְׁט וֵוייניִגֶער, דֶער רֶבִּי וְויל אַרַיינְבְּרֶענְגֶען אִין אוּנְז מִיר זָאלְן זַיין נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן שְׁמוּעֶסְן מִיט אִים אַזוֹי וְוִי מֶען רֶעדְט צוּ אַ גוּטְן פְרֵיינְד. נִישְׁט קַיין חִילוּק וואוּ דֶער מֶענְטְשׁ אִיז, צִי עֶר זִיצְט אִין אַ קַאר אָדֶער אִין אַ טְרָאק, צִי עֶר אִיז אִין אָפִיס אָדֶער אִינְדֶערְהֵיים, וואוּ אִימֶער דֶער מֶענְטְשׁ אִיז זָאל עֶר רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן דֶערְצֵיילְן פַארְ׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס לִיגְט אִים אוֹיפְ׳ן הַארְץ.

דָא בּוֹיעֶט מֶען אַרוֹיף אַ שְׁטָאק...

פְרִיעֶר בִּין אִיךְ גֶעגַאנְגֶען שְׁפַּאצִירְן אַרוּם אַ חֵלֶק פוּן שְׁטֶעטְל, אִיךְ מוּז זָאגְן, עֶס אִיז אַזוֹי גֶעשְׁמַאק דָא צוּ זַיין, עֶס הָאט אַ מוֹרָא׳דִיגֶע מַעֲלָה דָא צוּ זַיין. רֶבִּי נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָאט גֶעזָאגְט: ״צוּ זַיין

אַלֵיין אִין וַואלְד אָדֶער קֶען מֶען וֶוערְן אַ גְרוֹיסֶער עֶרְלִיכֶער אִיד, אָדֶער קֶען מֶען וֶוערְן אַ גְרוֹיסֶער הוּלטֵאיי״. דָא אִין שְׁטֶעטְל אִיז נִישְׁטָא וָואס צוּ טוּן אָדֶער זֶען, אִין שְׁטָאט אִיז כְּסֵדֶר דָא זַאכְן וָואס צוּ זֶען, דָא בּוֹיעֶט מֶען אַרוֹיף אַ שְׁטָאק, דָא זֶעט מֶען עֶרָאפְּלַאנֶען, דָא אִיז דָא אַ גַארְבִּידְזְשׁ (מִיסְט) טְרָאק, דָא פָּארְט מֶען, אָבֶער אִין שְׁטֶעטְל זֶעט מֶען נָאר גְרָאז אוּן בֵּיימֶער, דִי אֵיינְצִיגְסְטֶע זַאךְ וָואס מֶען קֶען טוּן, אִיז רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, לֶערְנֶען אוּן דַאוֶונֶען אוּן דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן; קֶענְסְט זִיךְ מַאכְן אַ שִׁיעוּר אִין זָאגְן יֶעדְן טָאג אַבִּיסְל זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, דִי הֵיילִיגֶע וֶוערְטֶער רֵיינִיגְט דֶעם מֶענְטְשׁ.

עֶס אִיז אַזוֹי גֶעשְׁמַאק צוּ לֶערְנֶען זוֹהַר

עֶס אִיז אַזוֹי גֶעשְׁמַאק צוּ לֶערְנֶען זוֹהַר, עֶס אִיז נִישְׁט דָא קַיין אֵיין בְּלַאט אִין זוֹהַר וָואס זָאל נִישְׁט שְׁטֵיין דָאס גְרוֹיסְקֵייט פוּן טוּן מִצְוֹת, ווִי שְׁטַארְק דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פְרֵיידְט זִיךְ מִיט אַלֶעס וָואס אַ מֶענְטְשׁ טוּט, עֶס לֶערְנְט זִיךְ אַזוֹי ווִי אֲשֶׁר בַּנַּחַל וָואס אִיז פוּל מִיט חִיזוּק אִין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, נָאר זוֹהַר אִיז גֶעשְׁרִיבְּן אוֹיף אַרַאמִישׁ[ה].

[ה] אָבֶער עֶס זֶענֶען דָא מֶענְטְשְׁן וָואס זֵיי זֶעעֶן נִישְׁט דִי חִיזוּק, נָאר דָאס פַּארְקֶערְטֶע, פוּן גַאנְץ זוֹהַר טְרֶעפְט מֶען נָאר דֶעם שְׁטִיקְל (פַּרְשַׁת וַיֵּשֶׁב, דַף קפד:): "בַּר נָשׁ עַד לָא יְקַדֵּשׁ יְדוֹי בְּצַפְרָא, אִקְרֵי טָמֵא. כֵּיוָן דְאִתְקַדַּשׁ אִקְרֵי טָהוֹר", ווִילַאנְג אַ מֶענְטְשׁ גִיסְט זִיךְ נִישְׁט אָפּ קַיין נֶעגְל וַואסֶער וֶוערְט עֶר אָנְגֶערוּפְן 'טָמֵא', אָדֶער (וַיֵּשֶׁב קפח ע"א; וַיְחִי ריט.): "מַאן דְאוֹשִׁיד זַרְעָא בְּרֵיקַנְיָא חַס וְשָׁלוֹם, אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה", וֶוער עֶס אִיז מוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה הֶעלְפְט נִישְׁט קַיין תְּשׁוּבָה, אַזוֹי אִיז אוֹיךְ מִיט גְמָרָא, פוּן גַאנְץ מַסֶכֶת בְּרָכוֹת זֶעט מֶען נָאר דִי גְמָרָא (בְּרָכוֹת לב.): "וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִנְעֲלוּ שַׁעֲרֵי תְפִלָּה", פוּן וֶוען דֶער בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִיז חָרוּב גֶעוָוארְן זֶענֶען פַארְמַאכְט דִי טוֹיעֶרְן פוּן תְּפִלָּה [קוּק אַרַיין אִין עֲצָתוֹ אֱמוּנָה חֵלֶק ה', מִכְתָּב שסח]. עֶס אִיז פִּלְאֵי פְלָאִים ווִי זֵיי קֶענֶען נִישְׁט טְרֶעפְן קַיין חִיזוּק. דִי גְמָרָא לֶערְנְט אַרוֹיס פוּן חַנָּה וָואס הָאט גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן זִי זָאל הָאבְּן קִינְדֶער אוּן זִי אִיז גֶעהָאלְפְן גֶעוָוארְן (בְּרָכוֹת לא:) - דָאס טְרֶעפְט מֶען נִישְׁט?! וֶוער עֶס לֶערְנְט זוֹהַר וֶועט אִיבֶּערָאל טְרֶעפְן דָאס חֲשִׁיבוּת אוּן גְרוֹיסְקֵייט פוּן יֶעדֶע מִצְוָה וָואס אַ אִיד טוּט.

מֶען לֵייגְט אַרַיין שֵׁיינֶע לֶעקְטֶערְס...

מִיר זִיצְן יֶעצְט אִין דִי סוּכָּה, דַארְפְן מִיר גֶעדֶענְקְן וָואס מִיר נֶעמֶען אַרוֹיס פוּן דִי סוּכָּה. מֶען זִיצְט אִין דִי סוּכָּה זִיבְּן טֶעג, מֶען גְרֵייט עֶס אָן שֵׁיין, מֶען לֵייגְט אַרַיין שֵׁיינֶע לֶעקְטֶערְס, מֶען מַאכְט עֶס בַּאקְוֶועם, אָבֶּער יֶעדֶער וֵוייסְט אַז אִין עֶטְלִיכֶע טֶעג אַרוּם גֵייט מֶען אַרוֹיס דֶערְפוּן, אִין עֶטְלִיכֶע טֶעג קֶערְט מֶען זִיךְ צוּרִיק צוּ דִי גֶעהֶערִיגֶע הוֹיז, אַזוֹי דַארְף מֶען נֶעמֶען אִין בַּאטְרַאכְט, אַז דִי גַאנְצֶע לֶעבְּן ווָאוֹינֶען מִיר אִין דִי סוּכָּה, נָאר נִישְׁט פַאר 'זִיבְּן טֶעג' נָאר 'זִיבֶּעצִיג יָאר', אִין דִי יָארְן מַאכְט מֶען זִיךְ טַאקֶע בַּאקְוֶועם, אָבֶּער מֶען דַארְף זִיךְ אוֹיךְ אָנְגְרֵייטְן מֶען זָאל הָאבְּן מִיט וָואס אַהֵיים צוּ גֵיין צוּרִיק אוֹיבְן אִין הִימְל, מֶען דַארְף אַרַיינְכַאפְּן גוּטֶע זַאכְן, מִצְוֹת אוּן מַעֲשִׂים טוֹבִים, וָואס דָאס אִיז דִי אֵיינְצִיגְסְטֶע זַאךְ וָואס אַ מֶענְטְשׁ נֶעמְט מִיט אוֹיבְן אִין הִימְל.

דֶערְפַאר אִיז מֶען מְזַלְזֵל אִין מִיר

דֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק ב', סִימָן צג): וָואס ווִיל מֶען פוּן מִיר, פַארְוָואס קְרִיגְט מֶען אוֹיף מִיר? וַוייל אִיךְ וִויל נָאר אֵיין זַאךְ – אַרַיין בְּרֶענְגֶען אִין יֶעדְן אֵיינֶעם תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת; אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל רֶעדְן אוּן שְׁמוּעֶסְן מִיט'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן אִים דֶערְצֵיילְן אַלֶעס וָואס עֶס גֵייט אַרִיבֶּער אוֹיף אִים, אוּן חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן (בְּרָכוֹת ו:): **"כְּרוּם זֻלֻּת לִבְנֵי אָדָם - אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּבְנֵי־אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהֶם"**, אוּן רַשִׁ"י זָאגְט דָארְט: **"וּמַאי נִיהוּ, תְּפִלָּה"**, אַז תְּפִלָּה אִיז פוּן דִי זַאכְן וָואס אִיז דִי הֶעכְסְטֶע זַאךְ אוֹיף דֶער וֶועלְט, אָבֶּער מֶענְטְשְׁן זֶענֶען אִין דֶעם זֵייעֶר מְזַלְזֵל, דֶערְפַאר אִיז מֶען מְזַלְזֵל אִין מִיר, וַוייל אִיךְ וִויל נָאר אַרַיין בְּרֶענְגֶען אִין מֶענְטְשְׁן דִי זַאךְ פוּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

פַּרְעֹה הָאט אוֹיפְגֶעמִישְׁט זַיין בִּיכְל...

מֶען קֶען קוּקְן אִין דִי סְפָרִים פוּן סִיפּוּרֵי צַדִּיקִים אִינֶעם מַפְתֵּחַ צִי מֶען

בְּרֶענְגְט נָאךְ דֶעם רֶבִּי'ן, וֶועט מֶען זֶען אַז וֵוייניג סְפָרִים בְּרֶענְגֶען נָאךְ דֶעם רֶבִּי'ן, עֶס אִיז מַמָּשׁ וָואס דֶער מֶדְרָשׁ דֶערְצֵיילְט (שְׁמוֹת רַבָּה ה, יד) אוֹיף פַּרְעֹה, וֶוען מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז גֶעקוּמֶען צוּ אִים זָאגְן דִי וֶוערְטֶער פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן (שְׁמוֹת ז, כו): "כֹּה אָמַר ה' שַׁלַּח אֶת עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי", הָאט פַּרְעֹה זִיךְ אָנְגֶערוּפְן (שְׁמוֹת ה, ב): "מִי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקֹלוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה'", אוּן פַּרְעֹה הָאט גֶעזָאגְט: אִיךְ וֶועל זוּכְן אִין מַיינֶע סְפָרִים זֶען צִי אִיךְ וֶועל גֶעפוּנֶען צְווִישְׁן אַלֶע גָאטְ'ן דַיין בַּאשֶׁעפֶער, פַּרְעֹה הָאט אוֹיפְגֶעמִישְׁט זַיין בִּיכְל, אוּן זִיךְ אָנְגֶערוּפְן צוּ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ: "אִיךְ טְרֶעף נִישְׁט אַז דָא זָאל שְׁטֵיין דֶעם נָאמֶען פוּן דַיין בַּאשֶׁעפֶער, בַּיי אוֹת א - אֵייבֶּערְשְׁטֶער"...

עֶפֶּעס צוּגֶעצֵייכְנְט בַּיים רֶבִּינְ'ס נָאמֶען...

אֵיינְמָאל הָאט מוֹהֲרָא"שׁ גֶעזָאגְט בַּיי אַ שִׁיעוּר, אַז מֶען הָאט אִים גֶעבְּרֶענְגְט אַ נֵייעֶ סֵפֶר פוּן סִפּוּרֵי צַדִּיקִים, הָאט עֶר אוֹיפְגֶעמִישְׁט דֶעם מַפְתֵּחַ בַּיי אוֹת 'נוּ"ן' צוּ זֶען אוֹיב יֶענֶער בְּרֶענְגְט עֶפֶּעס נָאךְ פוּן רֶבִּי'ן, הָאט עֶר גֶעזֶען וִוי עֶס אִיז עֶפֶּעס צוּגֶעצֵייכְנְט בַּיים רֶבִּינְ'ס נָאמֶען, הָאט עֶר עֶס אוֹיפְגֶעמִישְׁט, זֶעט עֶר וִוי יֶענֶער בְּרֶענְגְט בַּיים רֶבִּי'נְס נָאמֶען אַז מֶען הָאט נִישְׁט גֶעהַאלְטְן פוּן לֶערְנֶען דֶעם רֶבִּי'נְס סְפָרִים...

דָאס גְרוֹיסְקֵייט פוּן זָאגְן תְּהִלִּים

עֶס אִיז אַרוֹיסְגֶעקוּמֶען אַ שֵׁיינֶע תְּהִלִּים מִיט גְרוֹיסֶע אוֹתִיּוֹת[ו], בְּרֶענְגֶען זֵיי אַ לִקּוּט פוּן סְפָרִים אִיבֶּער דָאס גְרוֹיסְקֵייט פוּן זָאגְן תְּהִלִּים, וָואס בְּרֶענְגֶען זֵיי? אַז אוֹיסְזָאגְן דְרֵיי מָאל תְּהִלִּים אִין אֵיין צוּ אִיז אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ... וִוי חָשׁוּב עֶס אִיז אוֹיסְצוּזָאגְן תְּהִלִּים אִין אֵיין צִי אָן אוֹיסְרֶעדְן... אַ

....

[ו] דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א הָאט צוּגֶעלֵייגְט: עֶס אִיז זֵייעֶר גֶעזוּנְט פַאר דִי אוֹיגְן צוּ לֶערְנֶען אִין סְפָרִים מִיט גְרֶעסֶערֶע אוֹתִיּוֹת.

שָׁאד מֶען בְּרֶענְגְט נִישְׁט דֶעם רֶבִּי'ן[ז], וֶוער נָאךְ רֶעדְט אַזוֹי גְרוֹיס פוּן זָאגְן תְּהִלִּים וְוִי דֶער רֶבִּי ? ! דֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט (חַיֵּי מוֹהֲרַ"ן, סִימָן תפה) : "אַ גוּט קַאפִּיטְל תְּהִלִּים אִיז אַזוֹי וְוִי פָּאנְטְשׁ" ; וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז אוֹיסְגֶעטְרִיקְנְט און אָפְּגֶעמַאטֶערְט נֶעמְט עֶר אַ טְרִינְק וָואס פְּרִישְׁט אִים אוֹיף, אַזוֹי אִיז אַ קַאפִּיטְל תְּהִלִּים, עֶס פְּרִישְׁט אוֹיף דֶעם מֶענְטְשׁ און עֶס בְּרֶענְגְט אִים גְרוֹיסֶע יְשׁוּעוֹת. נָאךְ זָאגְט דֶער רֶבִּי: (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב׳, סִימָן עג) : "מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה יִהְיֶה רָגִיל בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים", וֶוער עֶס וְויל זוֹכֶה זַיין תְּשׁוּבָה צוּ טוּן זָאל זָאגְן תְּהִלִּים, עַיֵּין שָׁם. נָאךְ זָאגְט דֶער רֶבִּי (שִׂיחוֹת הָרַ"ן, סִימָן צח) : תְּהִלִּים אִיז אַ 'מִשְׁעֶנֶת', אַן אוּנְטֶערְלַיינֶער ; אַזוֹי וְוִי אַ שְׁטֶעקְן פַאר עֶלְטֶערֶע מֶענְטְשְׁן צוּ קֶענֶען גֵיין, אַז מֶען זָאגְט תְּהִלִּים פַאלְט מֶען נִישְׁט, מֶען קֶען אָנְגֵיין אִין לֶעבְּן אִין אַלֶע מַצָּבִים.

תַּלְמִידִים און תַּלְמִידֵי תַּלְמִידִים

אֵיינֶער הָאט מִיר גֶעגֶעבְּן אַ מַתָּנָה אַ סֵפֶר פוּן אַ גְרוֹיסֶער בַּעַל מְסַפֵּר, אַלְס אַ גֶעשַׁאנְק און הַכָּרַת הַטּוֹב וָואס אַ דַאנְק דִי שִׁיעוּרִים פוּן יְשִׁיבָה הָאט עֶר מְסַיֵּים גֶעוֶוען דֶעם בַּעַל מְסַפֵּר'ס סְפָרִים. קוּק אִיךְ אַרַיין דֶערִין, זֶע אִיךְ וְוִי עֶר דֶערְצֵיילְט דָארְט מַעֲשִׂיּוֹת פוּן יֶעדֶע צַדִּיק, און אֲפִילוּ פוּן תַּלְמִידִים און תַּלְמִידֵי תַּלְמִידִים וָואס מֶען קֶען נִישְׁט נָאכְזָאגְן דִי נֶעמֶען פוּן דִי שְׁטֶעט וואו זֵיי הָאבְּן גֶעוואוֹינְט, אָבֶער דֶעם רֶבִּי'נְס נָאמֶען וֶוערְט אֲפִילוּ אֵיינְמָאל נִישְׁט דָארְט דֶערְמַאנְט[ח].

....

[ז] דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א הָאט צוּגֶעלֵייגְט: אֵיינֶער פוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ הָאט גֶערוּפְן דֶעם מְחַבֵּר פוּן דֶעם נֵייעֶם תְּהִלִּים און גֶעפְרֶעגְט פַארְוָואס עֶר הָאט גָארְנִישְׁט אַרַיינְגֶעלֵייגְט פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן אִיבֶּער דָאס גְרוֹיסְקֵייט פוּן זָאגְן תְּהִלִּים? הָאט יֶענֶער גֶעעֶנְטְפֶערְט אַז עֶר הָאט נִישְׁט גֶעמַאכְט דֶעם לִקּוּט, נָאר עֶר הָאט אַרוֹיסְגֶעגֶעבְּן דִי אַרְבֶּעט פַאר אַ כּוֹלֵל אִינְגֶערְמַאן...

[ח] פַארְ'ן שִׁיעוּר הָאט דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א גֶעזָאגְט בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים: הֵיאַךְ יָכוֹל הַחַי לְהַכְחִישׁ אֶת הַחַי (לְשׁוֹן הַגְּמָרָא מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת כז:)? וְוִי אַזוֹי קֶען מֶען זָאגְן אוֹיפְ'ן סַאטְמַאר רֶבִּי זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ אַז עֶר הָאט נִישְׁט גֶעהַאלְטְן פוּן רֶבִּי'ן? קוּק וְוִי עֶר בְּרֶענְגְט אִין זַיין הֵיילִיג סֵפֶר 'וְיוֹאֵל מֹשֶׁה' (מַאֲמָר יִשּׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, סִימָן קנ) צְוֵויי שְׁטִיקְלֶעךְ פוּן שִׂיחוֹת הָרַ"ן, און עֶר פִירְט אוֹיס אוֹיפְ'ן

צְוֵויי הוּנְדֶערְט פְּרָקִים מִשְׁנַיוֹת!

אִיךְ גֶעדֶענְק וִוי מוֹהֲרָא״ש הָאט אַמָאל גֶעזָאגְט מוֹצָאֵי שַׁבָּת בַּיי מְלַוֶּה מַלְכָּה: קוּק וָואס דֶער רֶבִּי אִיז מְזַכֶּה זַיינֶע מֶענְטְשְׁן, דָארְט זִיצְט אַ רֶבִּי אוּן דֶערְצֵיילְט דִי מַעֲשֶׂה פוּן דִי קְרוֹין, צוּקֶער אוּן קְנָאבְּל[ט]... אוּן בַּיים רֶבִּי׳ן אִיז דָא אַ אִינְגֶערְמַאן וָואס הָאט הַיינְט גֶעשְׁפִּירְט בַּיי זִיךְ צֶעבְּרָאכְן הָאט עֶר הַיינְט אַלֵיינְס גוֹרֵס גֶעוֶועֶן צְוֵויי הוּנְדֶערְט פְּרָקִים מִשְׁנַיוֹת!

אֵיין צִיל

מוֹהֲרָא״ש זָאגְט, עֶס אִיז נִישְׁט גֶעוֶועֶן אַ שְׁמוּעֶס וָואס דֶער רֶבִּי זָאל נִישְׁט רֶעדְן פוּן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, אוּן אַזוֹי הָאט מוֹהֲרָא״ש אוֹיךְ גֶעזָאגְט אוֹיף זִיךְ, וֶוען אִיךְ רֶעד מִיט אַ מֶענְטְשׁ הָאבּ אִיךְ דֶערְבֵּיי אֵיין צִיל אַז יֶענֶער זָאל אָנְהֵייבְּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אִיךְ רֶעד צוּ אִים פוּן אַלֶע סָארְט עִנְיָנִים לוֹיט וָואס יֶענֶער וִויל רֶעדְן, זָאל עֶס זַיין נֵייעֶס וְכַדוֹמֶה, אָבֶּער אַלֶעס אִיז כְּדַאי אַבִּי אִיךְ זָאל קֶענֶען צוּם סוֹף פּוֹעֵל׳ן בַּיי יֶענֶעם אַרַיינְצוּלֵייגְן דִי זַאךְ פוּן תְּפִלָּה.

דֶעם נָאגְל

דָאס אִיז אַזוֹי וִוי אַ מֶענְטְשׁ וָואס וִויל אוֹיפְהֶענְגְן אוֹיפְ׳ן וַואנְט אַ שֵׁיינֶע זֵייגֶער, דַארְף עֶר צוּם עֶרְשְׁט אַרַיינְהַאקְן אַ נָאגְל אִין וַואנְט, אָבֶּער כְּדֵי צוּ קֶענֶען אַרַיינְהַאקְן דֶעם נָאגְל דַארְף עֶר פַארְדֶעם אַרַיינְלֵייגְן אוֹיף דֶעם פְּלַאץ אִינֶעם וַואנְט אַ ׳בָּאטֶערְפְלַיי׳ וָואס כַאפְּט אָן דֶעם נָאגְל עֶס

....

רֶבִּי'ן: "וְזֶה עִנְיַן שֶׁל רוּחַ הַקוֹדֶשׁ שֶׁרָאָה מָה הִגִּיעַ אֵלֵינוּ בְּעִיקְבָא דִמְשִׁיחָא", דָאס אִיז אַ רוּחַ הַקוֹדֶשׁ פוּן רֶבִּי'ן, עֶר הָאט שׁוֹין דֶעמָאלְט גֶעזֶען וָואס וֶועט זַיין אִינֶעם הַיינְטִיגְן דוֹר!

[ט] דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א הָאט צוּגֶעלֵייגְט: מוֹהֲרָא"ש הָאט נִישְׁט גֶעמֵיינְט אַוֶועקְצוּמַאכְן דִי מַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם, פַארְקֶערְט דָאס אִיז אַ מְקוּבָּל'דִיגֶע מַעֲשֶׂה וָואס מוֹהֲרָא"ש פְלֶעגְט דָאס אוֹיךְ צוּמָאל דֶערְצֵיילְן מוֹצָאֵי שַׁבָּת, נָאר מוֹהֲרָא"ש הָאט גֶעוִויזְן וִוי הוֹיךְ דֶער רֶבִּי בְּרֶענְגְט צוּ זַיינֶע תַּלְמִידִים.

זָאל זִיךְ הַאלְטְן פֶּעסְט אִין דִי וַואנְט, וֶוען אֵיינֶער קוּקְט זִיךְ צוּ וָואס דֶער מֶענְטְשׁ טוּט קֶען עֶר זִיךְ וואוּנְדֶערְן **"וָואס טוּסְטוּ דָא, פַארְוָואס לֵייגְסְטוּ נִישְׁט גְלַייךְ אַרַיין דֶעם נָאגְל?"** אָבֶּער אֵיינֶער וָואס פַארְשְׁטֵייט דֶערְצוּ וֵוייסְט אַז דָאס אִיז אַן 'הֲכָנָה', דָאס מַאכְט אַז שְׁפֶּעטֶער זָאל מֶען קֶענֶען אַרַיינְהַאקְן דֶעם נָאגְל. אַזוֹי אִיז עֶס וֶוען מֶען רֶעדְט מִיט מֶענְטְשְׁן, מֶען קֶען נִישְׁט אִין אֵיין מִינוּט רֶעדְן מִיט אַ מֶענְטְשׁ פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, מֶען קֶען נִישְׁט גְלַייךְ אַרַיינְגֵיין אִין אַ שְׁמוּעֶס פוּן הִתְבּוֹדְדוּת, דֶערְפַאר הֵייבְּט מֶען אָן שְׁמוּעֶסְן פוּן פַארְשִׁידֶענֶע עִנְיָנִים, פוּן סֵיי וָואס יֶענֶער בַּאגֶערְט, אָבֶּער דָאס אַלֶעס אִיז אַלְס 'הֲכָנָה' אַז שְׁפֶּעטֶער זָאל אִיךְ קֶענֶען אַרַיינְלֵייגְן אִין יֶענֶעם דִי זַאךְ פוּן הִתְבּוֹדְדוּת.

עֶס אִיז נִישְׁטָא קַיין אַנְדֶערֶע תַּכְלִית אוֹיף דִי וֶועלְט

אַזוֹי וִוי דֶער רֶבִּי דֶערְצֵיילְט דִי מַעֲשֶׂה פוּנֶעם בַּעַל תְּפִלָּה (סִיפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יב) אַז עֶר פְלֶעגְט אַסַאךְ שְׁמוּעֶסְן מִיט מֶענְטְשְׁן, אוּן אוֹיבּ עֶר הָאט גֶעזֶען אַז עֶר וֶועט קֶענֶען פּוֹעֵל'ן בַּיי יֶענֶעם אַרַיינְצוּלֵייגְן דִי אֱמֶתְ'עֶ תַּכְלִית, אַז יֶענֶער זָאל מְקוֹרָב וֶוערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַאן פְלֶעגְט עֶר שְׁמוּעֶסְן מִיט יֶענֶעם פוּן תַּכְלִית, **"אַז עֶס אִיז נִישְׁטָא קַיין אַנְדֶערֶע תַּכְלִית אוֹיף דִי וֶועלְט, נָאר גָאט בָּרוּךְ הוּא דִינֶען"**, אָבֶּער אוֹיבּ הָאט עֶר גֶעזֶען אַז עֶר וֶועט דָאס נִישְׁט קֶענֶען פּוֹעֵל'ן בַּיי יֶענֶעם, פְלֶעגְט עֶר פַארְדְרֵייעֶן דֶעם שְׁמוּעֶס בִּיז יֶענֶער הָאט בִּכְלַל נִישְׁט גֶעכַאפְּט וָואס עֶר הָאט גֶעוָואלְט.

וֶוער הָאט בַּאקוּמֶען מוֹהֲרַ"אשְׁ'ס יְרוּשָׁה?

הֵיי יָאר אוֹיפְ'ן וֶועג אַהֵיים פוּן אוּמַאן אוֹיפְ'ן פְלִיגֶער אִיז אַן עוֹשֶׂר צוּגֶעקוּמֶען צוּ מִיר פְרֶעגְן "וֶוער הָאט בַּאקוּמֶען מוֹהֲרַ"אשְׁ'ס יְרוּשָׁה?" בִּין אִיךְ מִיט גֶעגַאנְגֶען מִיט יֶענֶעמְס שְׁמוּעֶס וִוי אַזוֹי יֶענֶער הָאט עֶס גֶעוָואלְט דְרֵייעֶן, וִוי אַסַאךְ גֶעלְט מוֹהֲרָ"אשׁ הָאט גֶעהַאט... וֶוער הָאט בַּאקוּמֶען אַלֶע בִּנְיָנִים וָואס מוֹהֲרָ"אשׁ הָאט אִיבֶּערְגֶעלָאזְט... אִיךְ הָאבּ

דָאס גֶעטוּן מִיטְ׳ן צִיל אַז אֶפְשָׁר נָאכְדֶעם וֶועל אִיךְ קֶענֶען אַרַיינְלֵייגְן בַּיי יֶענֶעם עֶר זָאל אוֹיךְ אָנְהֵייבְּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

הֵייס וַואסֶער פֵּייפּ

דִי עֵצָה פוּן הִתְבּוֹדְדוּת אִיז אַזַא גֶעזוּנְטֶע עֵצָה פַארְ׳ן מֶענְטְשׁ, יֶעדֶער מֶענְטְשׁ אִיז אָנְגֶעפִילְט מִיט תַּאֲווֹת רָעוֹת, מִיט מִדּוֹת רָעוֹת, מִיט צָרוֹת, מִיט עֲבֵירוֹת, מִיט פְּחָדִים אוּן שְׁרֶעק, אָבֶּער דוּרְךְ דִי עֵצָה פוּן הִתְבּוֹדְדוּת אַז עֶר דֶערְצֵיילְט עֶס פַארְ׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, גֵייט דָאס אַרוֹיס פוּנֶעם מֶענְטְשׁ, אוּן עֶר בַּאקוּמְט כֹּחַ עֶס דוּרְכְצוּטְרָאגְן, אַזוֹי וִוי יֶעדֶע הֵייס וַואסֶער פֵּייפּ הָאט אַ פְּלַאץ וואוּ דִי לוּפְט קֶען אַרוֹיסְגֵיין כְּדֵי עֶס זָאל נִישְׁט אוֹיפְשִׁיסְן פוּן גְרוֹיס הִיץ, דָאס אִיז דֶער מוֹיל פוּן אַ מֶענְטְשׁ, דָארְט קֶען עֶר אַרוֹיסְגֶעבְּן פַארְ׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס בַּאדֶערְט אִים, אַלֶעס וָואס גֵייט אוֹיף אִים אַרִיבֶּער, אוּן דָאס גֶעבְּט אִים נֵייעֶ כֹּחוֹת עֶר זָאל קֶענֶען וַוייטֶער אָנְגֵיין אִין זַיין לֶעבְּן.

לֵייג צוּ אֵיין נָאמֶען

נֶעם אַפָּאר מִינוּט אִין דַיין טָאג אוּן שְׁמוּעֶס מִיטְ׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, פַארְמַאךְ דַיין טֶעלֶעפָאן אוֹיף אַפָּאר מִינוּט אוּן גֵיין אִין אַ זַייט אוּן רֶעד צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַארְפְסְט נִישְׁט מוֹרָא הָאבְּן אַז דוּ פַארְפַּאסְט עֶפֶּעס נֵייעֶס אוֹיף דַיין טֶעלֶעפָאן, עֶס הָאט גָארְנִישְׁט פַּאסִירְט אִין דִי פָּאר מִינוּט, מֶען הָאט קֵיינֶעם נִישְׁט גֶעשָׁאסְן, מֶען הָאט קֵיינֶעם נִישְׁט גֶע׳הַרְגְ׳עֶט אִין דִי פָּאר מִינוּט. אִיךְ מֵיין אַז דוּ זָאלְסְט צוּלֵייגְן צוּ דִי לִיסְטֶע פוּן דִי נוּמֶערְן פוּן דַיין טֶעלֶעפָאן, אֵיין נָאמֶען: ״אֵייבֶּערְשְׁטֶער״, וֶועסְטוּ זֶען אַז דָארְט קוּמְט נִישְׁט קַיין נֵייעֶס, אַלֶעס אִיז מְסוּדָר, קֶענְסְט רוּאִיג רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן...

בֶּעט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַ שֵׁיינֶע קַאר

אוֹיף דִי פְרַאגֶע 'וָואס זָאל אִיךְ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן?' דָאס קֶען מֶען נִישְׁט עֶנְטְפֶערְן בִּכְלָלִיוֹת, יֶעדֶער אֵיינֶער רֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן זַיין זַאךְ, אַז דוּ דַארְפְסְט אַ שֵׁיינֶע קַאר - דַאן בֶּעט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַ שֵׁיינֶע קַאר, אַז דוּ ווילְסְט זוֹכֶה זַיין צוּ וֶוערְן אַן עֶרְלִיכֶער אִיד - דַאן בֶּעט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן דוּ זָאלְסְט זוֹכֶה זַיין צוּ וֶוערְן אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, אַז דוּ דַארְפְסְט אַסַאךְ גֶעלְט - דַאן בֶּעט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַסַאךְ גֶעלְט[י].

דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל הֶעלְפְן מִיר זָאלְן פָּאלְגְן דֶעם רֶבִּי'ן וֶועלְן מִיר הָאבְּן אַ שֵׁיינֶע לֶעבְּן, אָמֵן.

[י] גֶעוֶוענְלִיךְ צִיט נִישְׁט דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א אַרַיין שַׁלָשׁ סְעוּדוֹת שִׁיעוּר נָאכְ'ן זְמַן מוֹצָאֵי שַׁבָּת, אָבֶּער הַיינְט אִיז שְׁפֶּעט גֶעוָוארְן, הָאט זִיךְ דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א אָנְגֶערוּפְן מִיט אַ שְׁמֵייכְל: "און אַז דוּ ווילְסְט אַז דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה זָאל שׁוֹין עֶנְדִיגְן דֶעם שִׁיעוּר - דַאן בֶּעט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה זָאל שׁוֹין עֶנְדִיגְן דֶעם שִׁיעוּר..." און דֶער רֹאשׁ יְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א הָאט דֶערְמִיט גֶעעֶנְדִיגְט דֶעם שִׁיעוּר.